

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2022-5-051 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 24-40/948-407
Karar Tarihi : 03.10.2024

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Ahmet ALGAN (İkinci Başkan), Hasan Hüseyin ÜNLÜ,
Ayşe ERGEZEN, Cengiz ÇOLAK, Rıdvan DURAN

B. RAPORTÖRLER : Aykut KARAGÖZ, Asena YAMAN, Sebahat YILMAZ, Nilay
ÖZLÜK, Elif YAVUZ, Abdülkadir AYDIN, Gülçin Hande
GÜNDOĞAN

C. İLGİLİ TARAF : - Arı İnovasyon ve Bilim Eğitim Hizmetleri AŞ
Temsilcileri: Av. Özgün ÖZTUNÇ, Av. Serdar DARAMA
Sülün Sok. No:8 1. Levent Beşiktaş/İSTANBUL

D. ŞİKÂyetçİLER : - Resen

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Arı İnovasyon ve Bilim Eğitim Hizmetleri AŞ ünvanlı özel okulun Kocaeli ilinde faaliyet gösteren diğer özel okullar ile birlikte yemek ücretlerini tespit etmek ve iş gücü piyasasında rekabeti kısıtlamak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal etmesi.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Karara konu olan hususlar özetle; Kocaeli ilinde faaliyet gösteren özel okulların ve Kocaeli Ticaret Odasının eğitim ve yemek ücretlerini birlikte belirlemek ve iş gücü piyasasında rekabeti kısıtlamak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (4054 sayılı Kanun)'un 4. maddesinin ihlal edildiğine yöneliktir.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurulunun 23.11.2022 tarihli ve 22-52/776-M(2) sayılı toplantısında, Kocaeli ilinde faaliyet gösteren özel okulların ve Kocaeli Ticaret Odasının eğitim ve yemek ücretlerini birlikte belirlediği iddiası ile ilgili olarak 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.
- (4) Önaraştırma sürecinde 23.03.2023 tarihinde Sungurbey Eğitim ve Ticaret Ltd. Şti. (BİLGİLİ KÜLTÜR), Ali Korkmaz Özel Eğitim Kurumları Gıda Nak. Tic. ve San. Ltd. Şti.'de (BİLNET OKULLARI), İzmat Özel Eğitim Yayıncılık San. ve Tic. Ltd. Şti.'de (NESİBE AYDIN KOCAELİ) 24.03.2023 tarihinde Murat Yıldırım Eğitim Hizmetleri Sanayi Ticaret AŞ'de (MY KOLEJ) ve Özel Küçükaydın Eğitim Hizmetleri Ticaret Ltd. Şti.'de (UĞUR OKULLARI) yapılan yerinde incelemelerde elde edilen belgeler ışığında, Kurulun 28.04.2023 tarihli ve 23-19/374-M sayılı kararı uyarınca Kocaeli ilinde faaliyet gösteren BİLGİLİ KÜLTÜR, BİLNET OKULLARI, MY KOLEJ, UĞUR OKULLARI ve NESİBE AYDIN KOCAELİ hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespitine yönelik olarak Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına ve soruşturma sürecinde Kocaeli ilinde faaliyet gösteren özel okullar hakkında 4054 sayılı Kanun'un 14. ve 15. maddelerinde yer alan yetkilerin kullanılmasına karar verilmiştir.
- (5) Soruşturma kapsamında 09.05.2023 tarihinde; 4A1B Eğitim Hizmetleri Ticaret AŞ (SINAV ŞAHİN), Körfez Artı Eğitim Hizmetleri Danışmanlık Ticaret AŞ (SİMYA KOLEJİ), Bahçeşehir Kültür Sanat İşletmesi ve Eğitim Kurumları AŞ (BAHÇEŞEHİR KOLEJİ),

Bika Özel Eğitim Ticaret Ltd. Şti. (BİREY ANADOLU), Cebirler Sağlık Özel Eğitim Sanayi Ticaret Ltd. Şti. (CEBİR OKULLARI), Mehe Eğitim Kurumları Ltd. Şti., Manevi ve İktisadi Kalkınma Vakfı Mikav İktisadi İşletmesi (NADİDE EĞİTİM KURUMLARI), PMN Özel Eğitim Hizmetleri AŞ (TED KOCAELİ) ve YKM Özel Eğitim Öğretim Ticaret Ltd. Şti.'de (KARAMÜRSEL BİREY); 10.05.2023 tarihinde; Arı İnovasyon ve Bilim Eğitim Hizmetleri AŞ (DOĞA KOLEJİ), Bilgi Kupu Özel Eğitim Kurumları Gıda İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (BİLGİ KÜPÜ), Direnç Özel Eğitim Öğr. Hizm. Turz. ve İnş. San. Tic. Ltd. Şti. (ÖZEL İZMİT KOLEJİ), Dora Eğitim Kurumları İşletmeciliği Ltd. Şti. (BEŞSEKİZ OKULLARI), Kardem Özel Eğitim Hizmetleri Ticaret Ltd. Şti. (KARAMÜRSEL SINAV ANADOLU), Kocaeli Yüksek Öğrenim Vakfı Eğitim Hizmetleri İktisadi İşletmesi (ODTÜ KOCAELİ), Mehmet Özden Özden Boğaziçi Koleji Ortaokulu (BOĞAZIÇI KOLEJİ), Özel Gölcük Eğitim Hizmetleri Ltd. Şti. (BAŞARI KOLEJİ) ve Rahmi Seymen Özel Eğitim İnşaat Yayıncılık Tarım İşletmeleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.'de (SEYMEN KOLEJİ); 11.05.2023 tarihinde; Adem KATANALP / LEVEL AKADEMİ (YAHYA KAPTAN KOLEJİ), Atafen Eğitim Hizmetleri ve Tic. AŞ¹, Melike ERGİ-Tuncay Emir Eğitim Kurumları, Metin ÇELİK (METİN ÇELİK KOLEJİ), Naipoğlu Özel Anaokulu Eğitim-Öğretim Hizmetleri Tic. Ltd. Şti. (NAİPOĞLU ANAOKULU) ve Özel Mye Öğretim Eğitim Hizmetleri Tic. Ltd. Şti.'nde (KOKPİT KOLEJİ); 22.08.2023 tarihinde (.....)² (GÜNEŞ OKULLARI) ve Tek Adım Özel Eğ. Hizm. İnş. Tr. Paz. Tic. Ltd. Şti.'de (TEKNOKENT KOLEJİ), 23.08.2023 tarihinde Akkale Özel Eğitim Gıda Hayvancılık Madencilik Tic. Sic. Ltd. Şti.'de (KALE OKULLARI) yerinde incelemeler gerçekleştirilmiştir.

- (6) Yerinde incelemeler esnasında talep edilen bilgi ve belgelere ilişkin olarak SİMYA KOLEJİ tarafından gönderilen cevabi yazı 23.05.2023 tarih ve 38918 sayı ile, KARAMÜRSEL SINAV ANADOLU tarafından gönderilen cevabi yazı 24.05.2023 tarih ve 38956 sayı ile, TED KOCAELİ tarafından gönderilen cevabi yazı 24.05.2023 tarih ve 38958 sayı ile, KARAMÜRSEL BİREY tarafından gönderilen cevabi yazı 24.05.2023 tarih ve 38961 sayı ile, Atafen Eğitim Hizmetleri ve Tic. AŞ tarafından gönderilen cevabi yazı 24.05.2023 tarih ve 38964 sayı ile SEYMEN KOLEJİ tarafından gönderilen cevabi yazılar 25.05.2023 tarih ve 39011 sayı ve 07.06.2023 tarih ve 39447 sayı ile, SINAV ŞAHİN tarafından gönderilen cevabi yazı 26.05.2023 tarih ve 39052 sayı ile, KOKPİT KOLEJİ tarafından gönderilen cevabi yazı 26.05.2023 tarih ve 39060 sayı ile, NADİDE EĞİTİM KURUMLARI tarafından gönderilen cevabi yazılar 29.05.2023 tarih ve 39093 sayı ve 29.05.2023 tarih ve 39098 sayı ile, METİN ÇELİK KOLEJİ tarafından gönderilen cevabi yazı 29.05.2023 tarih ve 39095 sayı ile, BEŞSEKİZ OKULLARI tarafından gönderilen cevabi yazı 29.05.2023 tarih ve 39105 sayı ile, CEBİR OKULLARI tarafından gönderilen cevabi yazı 31.05.2023 tarih ve 39162 sayı ile, DOĞA KOLEJİ tarafından gönderilen cevabi yazı 02.06.2023 tarihli ve 39268 sayı ile, BOĞAZIÇI KOLEJİ tarafından gönderilen cevabi yazı 07.06.2023 tarih ve 39416 sayı ile, BAŞARI KOLEJİ tarafından gönderilen cevabi yazı 12.06.2023 tarih ve 39553 sayı ile, TEKNOKENT KOLEJİ tarafından gönderilen cevabi yazı 28.08.2023 tarih ve 41956 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (7) Yapılan yerinde incelemeler sonrasında, 23.11.2023 tarihli ve 23-54/1061-M sayılı Kurul kararıyla 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediklerinin tespitine yönelik

¹ Yerinde inceleme döneminde Atafen Eğitim Hizmetleri ve Tic. AŞ tüzel kişiliği tarafından yürütülmekte olan özel okul işletmeciliği hakkı, yerinde inceleme dönemi sonrasında Okyanus Eğitim Kurumları AŞ'ye devredilmiştir.

² Yerinde inceleme esnasında GÜNEŞ OKULLARI yetkilileri tarafından (.....), bu nedenle ticaret ünvanının ticari sır olarak korunması talep edilmiştir.

olarak SINAV ŞAHİN, YAHYA KAPTAN KOLEJİ, DOĞA KOLEJİ, SİMYA KOLEJİ, BAĞÇEŞEHİR KOLEJİ, BİLGİ KÜPÜ, BEŞSEKİZ OKULLARI, NADİDE EĞİTİM KURUMLARI, KOKPİT KOLEJİ, TED KOCAELİ, SEYMEN KOLEJİ, GÜNEŞ OKULLARI, Okyanus Eğitim Kurumları AŞ ve Mehe Eğitim Kurumları Ltd. Şti.³ hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi kapsamında soruşturma açılmasına ve 28.04.2023 tarihli ve 23-19/374-M sayılı Kurul kararı ile yürütülmekte olan soruşturma ile birleştirilerek yürütülmesine karar verilmiştir.

- (8) Dosya kapsamında 25.12.2023 tarihli ve 79923 sayılı yazı ile GÜNEŞ OKULLARI'ndan, 25.12.2023 tarihli ve 79922 sayılı yazı ile Mehe Eğitim Kurumları Ltd. Şti.'den, 25.12.2023 tarihli ve 79921 sayılı yazı ile DOĞA KOLEJİ'nden, 25.12.2023 tarihli ve 79920 sayılı yazı ile BİLGİ KÜPÜ'nden, 25.12.2023 tarihli ve 79919 sayılı yazı ile Okyanus Eğitim Kurumları AŞ'den 25.12.2023 tarihli ve 79918 sayılı yazı ile BAĞÇEŞEHİR KOLEJİ'nden, 26.12.2023 tarihli ve 79985 sayılı yazı ile UĞUR OKULLARI'ndan, 26.12.2023 tarihli ve 79984 sayılı yazı ile YAHYA KAPTAN KOLEJİ'nden, 26.12.2023 tarihli ve 79983 sayılı yazı ile BİLNET OKULLARI'ndan, 26.12.2023 tarihli ve 79986 sayılı yazı ile SEYMEN KOLEJİ'nden, 26.12.2023 tarihli ve 79987 sayılı yazı ile BİLGİLİ KÜLTÜR'den, 26.12.2023 tarihli ve 79991 sayılı yazı ile NADİDE EĞİTİM KURUMLARI'ndan, 26.12.2023 tarihli ve 79990 sayılı yazı ile SINAV ŞAHİN'den, 26.12.2023 tarihli ve 79989 sayılı yazı ile SİMYA KOLEJİ'nden, 26.12.2023 tarihli ve 79988 sayılı yazı ile TED KOCAELİ'den, 25.12.2023 tarihli ve 79930 sayılı yazı ile KOKPİT KOLEJİ'nden, 25.12.2023 tarihli ve 79931 sayılı yazı ile BEŞSEKİZ OKULLARI'ndan bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur.
- (9) Söz konusu bilgi ve belge taleplerine SEYMEN KOLEJİ tarafından gönderilen cevabi yazı 05.01.2024 tarihli ve 46924 sayı ile, YAHYA KAPTAN KOLEJİ tarafından gönderilen cevabi yazı 12.01.2024 tarihli ve 47274 sayı ile, Mehe Eğitim Kurumları Ltd. Şti. tarafından gönderilen cevabi yazı 15.01.2024 tarihli ve 47352 sayı ile, SİMYA KOLEJİ tarafından gönderilen cevabi yazı 15.01.2024 tarihli ve 47366 sayı ile, DOĞA KOLEJİ tarafından gönderilen cevabi yazı 15.01.2024 tarihli ve 47381 sayı ile, BİLGİLİ KÜLTÜR tarafından gönderilen cevabi yazı 15.01.2024 tarihli ve 47396 sayı ile, BİLNET OKULLARI tarafından gönderilen cevabi yazı 15.01.2024 tarih ve 47412 sayı ile, KOKPİT KOLEJİ tarafından gönderilen cevabi yazı 16.01.2024 tarihli ve 47431 sayı ile, GÜNEŞ OKULLARI tarafından gönderilen cevabi yazı 16.01.2024 tarihli ve 47427 sayı ile, NADİDE EĞİTİM KURUMLARI tarafından gönderilen cevabi yazı 17.01.2024 tarihli ve 47517 sayı ile, BİLGİ KÜPÜ tarafından gönderilen cevabi yazı 18.01.2024 tarihli ve 47553 sayı ile, TED KOCAELİ tarafından gönderilen cevabi yazı 22.01.2024 tarihli ve 47681 sayı ile, BEŞSEKİZ OKULLARI tarafından gönderilen cevabi yazı 22.01.2024 tarihli ve 47696 sayı ile, SINAV ŞAHİN tarafından gönderilen cevabi yazı 22.01.2024 tarihli ve 47704 sayı ile 24.01.2024 tarihli ve 47771 sayı ile 24.01.2024 tarihli ve 47772 sayı ile, YAHYA KAPTAN KOLEJİ tarafından gönderilen cevabi yazı 29.01.2024 tarih ve 47920 sayı ile, BAĞÇEŞEHİR KOLEJİ tarafından gönderilen cevabi yazı 31.01.2024 tarih ve 48025 sayı ile, Okyanus Eğitim Kurumları AŞ tarafından gönderilen cevabi yazı 06.03.2024 tarihli ve 49458 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (10) Diğer yandan, rekabet ihlaline dayanak teşkil eden yazışmalara taraf olan teşebbüslerden ikisinin Atafen Eğitim Hizmetleri ve Tic. AŞ ile Altigen Özel Eğitim Hizmetleri ve Turizm İşletmeciliği Ltd. Şti. olduğu, bu teşebbüslerin işletmekte oldukları Atafen Koleji ve Kavram Koleji isimli okulların işletme hakkını ihlalin sona ermesinden

³ Dosya konusu rekabet ihlaline taraf olan Altigen Özel Eğitim Hizmetleri ve Turizm İşletmeciliği Ltd. Şti. tarafından işletilen Kavram Koleji'nin işletme hakkının 19.08.2022 tarihinde Mehe Eğitim Kurumları Ltd. Şti. tarafından devralındığı bilgisi edinilmiştir.

sonra sırasıyla Okyanus Eğitim Kurumları AŞ ve Mehe Eğitim Kurumları Ltd. Şti.'ye devrettikleri ancak teşebbüslerin tüzel kişilikleri devam ettiğinden soruşturma tarafı olarak Atafen Eğitim Hizmetleri ve Tic. AŞ ile Altigen Özel Eğitim Hizmetleri ve Turizm İşletmeciliği Ltd. Şti.'nin belirlenmesi gerektiği gerekçesiyle Kurulun 14.03.2024 tarihli ve 24- 13/251-M sayılı kararıyla soruşturmaya; Atafen Eğitim Hizmetleri ve Tic. AŞ ile Altigen Özel Eğitim Hizmetleri ve Turizm İşletmeciliği Ltd. Şti.'nin soruşturma tarafı olarak eklenmesine ve bundan sonraki her türlü tebligatın ünvanları bu olan muhataplara yapılmasına karar verilmiştir.

- (11) Bunun yanında, Kavram Koleji ve Atafen Koleji isimli okullara ilişkin olarak gerçekleştirilen rekabet ihlalinin taraflarının Altigen Özel Eğitim Hizmetleri ve Turizm İşletmeciliği Ltd. Şti. ve Atafen Eğitim Hizmetleri ve Tic. AŞ olduğundan bahisle Okyanus Eğitim Kurumları AŞ ile Mehe Eğitim Kurumları Ltd. Şti.'nin rekabet ihlaline dayanak teşkil eden yazışmaların tarafı olmadıkları ve haklarında rekabet ihlali gerçekleştirdiklerine yönelik başkaca delil bulunmadığı, bu nedenle soruşturma çerçevesinde isnat edilen rekabet ihlallerinden sorumlu tutulamayacakları gerekçeleriyle Kurulun 18.04.2024 tarihli ve 24-19/434-179 sayılı kararı ile Okyanus Eğitim Kurumları AŞ ile Mehe Eğitim Kurumları Ltd. Şti.'nin soruşturmadan çıkarılmasına karar verilmiştir.⁴
- (12) MY KOLEJ 15.06.2023 tarihli ve 39678 sayılı yazı ile, NESİBE AYDIN KOCAELİ 20.12.2023 tarihli ve 46303 sayılı yazı ile, BİLNET OKULLARI, TED KOCAELİ, SINAV ŞAHİN, SEYMEN KOLEJİ, UĞUR OKULLARI, KOKPİT KOLEJİ, BİLGİLİ KÜLTÜR 29.02.2024 tarihli ve 49245 sayılı yazı ile, BEŞSEKİZ OKULLARI 06.03.2024 tarihli ve 49453 sayılı yazı ile, NADİDE EĞİTİM KURUMLARI 07.03.2024 tarihli ve 49496 sayılı yazı ile, YAHYA KAPTAN KOLEJİ 08.03.2024 tarihli ve 49560 sayılı yazı ile, SİMYA KOLEJİ 13.03.2024 tarihli ve 49687 sayılı yazı ile, ATAFEN KOLEJİ 19.03.2024 tarihli ve 50008 sayılı yazı ile, BAĞÇEŞEHİR KOLEJİ 19.03.2024 tarihli ve 50025 sayılı yazı ile, ALTİGEN EĞİTİM 20.03.2024 tarihli ve 50068 sayılı yazı ile, GÜNEŞ OKULLARI 24.04.2024 tarihli ve 51189 sayılı yazı ile 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılmasına Yönelik Soruşturmalarda Uygulanabilecek Uzlaşma Usulüne İlişkin Yönetmelik (Uzlaşma Yönetmeliği) kapsamında uzlaşma usulünün başlatılması talebinde bulunmuştur.
- (13) Kurul uzlaşma başvurularına yönelik olarak, MY KOLEJ için 15.02.2024 tarihli ve 24-08/138-56 sayılı karar ile, NESİBE AYDIN KOCAELİ için 14.03.2024 tarihli ve 24-13/265-108 sayılı karar ile, BİLNET OKULLARI için 04.04.2024 tarihli ve 24-16/391-150 sayılı karar ile, TED KOCAELİ için 04.04.2024 tarihli ve 24-16/391-149 sayılı karar ile, SINAV ŞAHİN için 04.04.2024 tarihli ve 24-16/391-151 sayılı karar ile, SEYMEN KOLEJİ için 04.04.2024 tarihli ve 24-16/391-155 sayılı karar ile, UĞUR OKULLARI için 04.04.2024 tarihli ve 24-16/391-157 sayılı karar ile, KOKPİT KOLEJİ için 04.04.2024 tarihli ve 24-16/391-158 sayılı karar ile, BİLGİLİ KÜLTÜR için 04.04.2024 tarihli ve 24-16/391-156 sayılı karar ile, BEŞSEKİZ için 16.04.2024 tarihli ve 24-19/435-183 sayılı karar ile, NADİDE EĞİTİM KURUMLARI için 04.04.2024 tarihli ve 24-16/391-152 sayılı karar ile, YAHYA KAPTAN KOLEJİ için 16.04.2024 tarihli ve 24-19/435-180 sayılı karar ile, SİMYA KOLEJİ için 04.04.2024 tarihli ve 24-16/391-154 sayılı karar ile, ATAFEN KOLEJİ için 04.04.2024 tarihli ve 24-16/391-153 sayılı karar ile, BAĞÇEŞEHİR KOLEJİ için 16.04.2024 tarihli ve 24-19/435-182 sayılı karar ile, ALTİGEN EĞİTİM için

⁴ Aktarılan hususlar doğrultusunda, kararın bundan sonraki bölümlerinde, Altigen Özel Eğitim Hizmetleri ve Turizm İşletmeciliği Ltd. Şti.'ye ALTİGEN EĞİTİM; Atafen Eğitim Hizmetleri ve Tic. AŞ'ye ise ATAFEN KOLEJİ olarak yer verilecektir.

16.04.2024 tarihli ve 24-19/435-181 sayılı karar ile yürütülen soruşturmanın uzlaşma usulü ile sonlandırılmasına karar verilmiştir.

- (14) Yukarıda yer verilen süreç sonucunda, DOĞA KOLEJİ'ne yönelik olarak yürütülen soruşturma kapsamında hazırlanan 26.04.2024 tarih ve 2022-5-051/SR sayılı Soruşturma Raporu ve 2022-5-051/SR sayılı Soruşturma Raporuna Karşı Gönderilen Yazılı Savunmaya İlişkin Ek Görüş ele alınıp görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (15) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili Rapor'da; Arı İnovasyon ve Bilim Eğitim Hizmetleri AŞ'nin (DOĞA KOLEJİ);
- i. Kocaeli ilinde faaliyet gösteren soruşturma tarafı diğer özel okullar ile yemek ücreti artışlarını birlikte tespit etmek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği, bu nedenle anılan teşebbüse 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 16. maddesi uyarınca idari para cezası uygulanması gerektiği,
 - ii. Söz konusu rekabet ihlali, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar İle Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in (Ceza Yönetmeliği) 3. maddesinin (ç) bendi kapsamında kartel olarak değerlendirildiğinden mezkûr yönetmeliğin 5. maddesi uyarınca teşebbüsün yıllık gayri safi gelirinin %2'si ile %4'ü arasında temel para cezasına esas oranın belirlenmesi gerektiği,
 - iii. İhlalin süresinin 1 yıldan az olduğu, bu çerçevede belirlenecek temel para cezasında süre kaynaklı bir artırım yapılmasına gerek olmadığı, ayrıca yemek ücretlerinin tespiti kapsamında herhangi bir ağırlaştırıcı nedenin olmadığı,
 - iv. Eğitim ve yemek ücretlerinin tespiti şeklinde gerçekleşen dosya konusu rekabet ihlallerinden teşebbüsün sorumluluğunun yemek ücretlerinin tespiti ile sınırlı olması, ayrıca söz konusu uygulamaların teşebbüsün yalnızca Kocaeli Şubesi ile sınırlı olması hususlarının Ceza Yönetmeliği'nin 7. maddesinin birinci fıkrası uyarınca ceza takdirinde hafifletici neden olarak dikkate alınabileceği,
 - v. İş gücü pazarına yönelik rekabeti kısıtlayıcı anlaşma yapmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği, bu nedenle anılan teşebbüse 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 16. maddesi uyarınca idari para cezası uygulanması gerektiği,
 - vi. Söz konusu rekabet ihlali, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar İle Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in (Ceza Yönetmeliği) 3. maddesinin (ç) bendi kapsamında kartel olarak değerlendirildiğinden mezkûr yönetmeliğin 5. maddesi uyarınca teşebbüsün yıllık gayri safi gelirinin %2'si ile %4'ü arasında temel para cezasına esas oranın belirlenmesi gerektiği,
 - vii. İhlalin süresinin 1 yıldan az olduğu, bu çerçevede belirlenecek temel para cezasında süre kaynaklı bir artırım yapılmasına gerek olmadığı, ayrıca iş gücü piyasasına yönelik uygulamalar kapsamında herhangi bir ağırlaştırıcı nedenin olmadığı,
 - viii. Dosya konusu iş gücü piyasasına yönelik uygulamaların teşebbüsün yalnızca Kocaeli Şubesi ile sınırlı olması hususunun Ceza Yönetmeliği'nin 7. maddesinin birinci fıkrası uyarınca ceza takdirinde hafifletici neden olarak dikkate alınabileceği

ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Taraf Hakkında Bilgi: Arı İnovasyon ve Bilim Eğitim Hizmetleri AŞ'nin (DOĞA KOLEJİ)

- (16) DOĞA KOLEJİ'nin başta İstanbul ve Ankara olmak üzere merkeze bağlı sekiz il, 37 ilçe ve 51 kampüste 164 okul müdürlüğü bulunmaktadır. Bunun yanında, lisans sözleşmeleri ile DOĞA KOLEJİ markası altında faaliyet gösteren okullar da bulunmaktadır.

I.2. Özel Öğretim Sektörüne İlişkin Bilgiler

I.2.1. Sektöre İlişkin Mevzuat ve Uygulamalar

- (17) Eğitim sektörü kritik öneme sahip olması nedeniyle çeşitli düzenlemelere tabi kılınmıştır. Özel okulların tabi olduğu hükümleri anlamak amacıyla eğitim sistemini düzenleyen kanun ve diğer düzenlemelere aşağıda yer verilmektedir.
- (18) 24.06.1973 tarih ve 14574 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren ve Türk Milli Eğitiminin düzenlenmesi amacını taşıyan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na (Temel Kanun) göre⁵ 6-14 yaş grubundaki çocukları kapsayan mecburi ilköğretim çağı; dört yıl süreli ilkokullar ile dört yıl süreli ve farklı programlar arasında tercihe imkân veren ortaokullardan oluşmaktadır. Ortaöğretim ise dört yıllık zorunlu örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumları ile çeşitli programlar uygulayan liselerden ve mesleki eğitim merkezlerinden oluşmaktadır. Ayrıca, Temel Kanun'un 17. maddesinde; resmi, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetlerinin, milli eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Milli Eğitim Bakanlığının denetimine tabi olduğu belirtilmiştir.
- (19) 14.02.2007 tarih ve 26434 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ise, soruşturma tarafı özel okulların faaliyetlerine ilişkin düzenlemeler barındırmaktadır⁶. Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun "Amaç ve Kapsam" başlıklı ilk maddesinde söz konusu Kanun'un amacı, *"Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişiler tarafından açılacak özel öğretim kurumlarına kurum açma izni verilmesi, kurumun nakli, devri, personel çalıştırılması, kurumlara yapılacak malî destek ve bu kurumların eğitim-öğretim, yönetim, denetim ve gözetimi ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel öğretim kurumlarının; eğitim-öğretim, yönetim, denetim, gözetim ve personel çalıştırılmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir."* şeklinde belirtilmiştir. Ek olarak Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun, Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişilerce açılan özel öğretim kurumları ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel öğretim kurumlarını kapsadığı ifade edilmiştir. Bu çerçevede, dosya konusu özel okulların 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na tabi olduğu anlaşılmaktadır.
- (20) Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun mali hükümlere ilişkin 12. maddesinde; okulların faaliyetlerini sadece kazanç sağlamak için düzenleyemeyeceği, ancak Türk millî

⁵Temel Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte, 1340 tarih ve 439 sayılı Orta Tedrisat Muallimleri Kanunu'nun 3 üncü maddesi, 22/3/1926 tarih ve 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun'un 3 ve 4 üncü maddeleri, 6/6/1949 tarih ve 5429 sayılı Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okullarda Okutturulacak Ders Kitaplarının Seçilmesi, Basılması ve Dağıtılması Hakkında Kanun, 5/1/1961 tarih ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 69 uncu maddesi ve diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

⁶ Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte 18.06.1965 tarih ve 12026 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış olan 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

eğitiminin amaçları doğrultusunda eğitimin kalitesini yükseltmek, gelişmelerine fırsat ve imkân verecek yatırımlar ve hizmetler yapmak üzere gelir sağlayabilecekleri belirtilmiştir.

- (21) Aynı Kanun'un 13. maddesinin ise soruşturmanın konusu ile doğrudan ilgili olduğu görülmektedir. İlgili maddede; *"Öğrenim ücreti ve diğer ücretler, kurumlarca her yıl tespit edilerek ocak ayından itibaren en geç mayıs ayında ilân edilir."* hükmü yer almakta olup ücretlerin hangi esaslara göre tespit, tayin, ilân ve tahsil edileceğinin yönetmelik ile belirleneceği ifade edilmiştir. Bu doğrultuda, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na dayanarak hazırlanan "Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği" (MEB Yönetmeliği) 20.03.2012 tarih ve 28239 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- (22) Doğrudan dosya kapsamında incelenen hususlara yönelik çeşitli hükümler içeren ve her derece ve türdeki özel öğretim kurumlarının açılış ve işleyişiyle ilgili usul ve esasları düzenleyen MEB Yönetmeliği'nin beşinci bölümünde "Ücretlerin Tespit, İlan ve Tahsili" konusu düzenlenmiş olup 53. maddede "ücret tespiti"nin ne şekilde olması gerektiğine yer verilmiştir.
- (23) MEB Yönetmeliğinin 53. maddesine göre okullar; ücretlerini, veli veya kursiyerlerle yapacakları ve Bakanlıkça belirlenerek Genel Müdürlük internet sayfasında yayımlanan özel sözleşmelerinde sağlayacaklarını belirttikleri eğitim ve öğretim imkânlarına, gelişmelerine imkân verecek yatırım ve hizmetler ile diğer işletme giderlerine göre tespit etmelidir. Aynı maddenin devamında *"(Değişik ikinci cümle:RG-5/8/2023-32270) Ancak okulların ara sınıflarının eğitim ücreti belirlenirken bir önceki eğitim öğretim yılında ilan edilen ücret, okulda devam eden öğrencilerin eğitim ücreti belirlenirken ise öğrenci kayıt sözleşmesinde belirlenen ücret dikkate alınır ve bu ücretlere [(bir önceki yılın ortalama Yurt içi ÜFE+bir önceki yılın ortalama TÜFE)/2]+5 oranından fazla artış yapılamaz. (Ek cümle:RG-3/7/2016-29761) (Değişik cümle:RG-13/1/2017-29947) Ders yılı içerisinde kayıt yaptıran öğrencilerin bir sonraki yılın eğitim ücretleri kayıt yaptırdığı yıl için ilan edilen eğitim ücreti üzerinden; öğrenim gördüğü yıla ilişkin indirim şartları ortadan kalkan öğrencilerin bir sonraki yılın eğitim ücretleri ise (Değişik ibare:RG-19/2/2020-31044) öğrencinin okula kayıt olduğu yıldaki indirimsiz ücrete öğrenim gördüğü her yıl için bu fıkrafta belirtilen oranda artış yapılarak belirlenir."* denilmektedir.
- (24) Söz konusu maddeden özel okul ücretlerinin tespitine ilişkin temel olarak ikili bir ayrıma gidildiği anlaşılmaktadır. Bunlardan ilki ve esas olanı özel okulların öğretim ücretlerini velilerle yapacakları sözleşmeler çerçevesinde sunacakları eğitim-öğretim imkânlarına, yapacakları yatırımlara ve işletme giderlerine göre tespit etmeleridir. Bu yönüyle bakıldığında özel okulların ücret tespit ederken herhangi bir kısıtlamayla karşı karşıya olmadığı görülmektedir.
- (25) Diğer taraftan 53. maddenin devamında yer verilen ikinci temel koşul ise özel okullar tarafından belirli şartlar altında yapılacak zamlara ilişkin azami bir sınır belirlenmesini içermektedir. Buna göre, okula devam eden *ara sınıf öğrencilerinin ücreti*, bir önceki dönem öğrenci kayıt sözleşmesinde belirlenen eğitim ücretine; bir önceki yılın ortalama (Yurt İçi ÜFE+TÜFE)/2 oranına en fazla %5 artış yapılarak belirlenebilmektedir. Benzer şekilde özel okulların ara sınıflarına naklen kaydolacak öğrencilerin eğitim ücreti de, bir önceki eğitim-öğretim yılında ilan edilen eğitim ücretine; bir önceki yılın ortalama (Yurt İçi ÜFE+TÜFE)/2 oranına en fazla %5 artış yapılarak belirlenebilmektedir.
- (26) Sonuç olarak, özel okullar yeni kayıtlar kapsamındaki 1., 5. ve 9. sınıf öğrencilerinin fiyatlarını herhangi bir sınıra tabi olmadan kendi maliyet yapılarını esas alarak velilerle

akdedecekleri sözleşmeler aracılığıyla serbestçe belirleyebilmektedir. Ancak 1., 5. ve 9. sınıfın dışındaki ara sınıfların zam oranı belirlenirken bir önceki yıl ilan edilen fiyatın ortalama (Yurt İçi ÜFE+TÜFE)/2 oranına en fazla %5 artış yapılabilir.

- (27) MEB Yönetmeliğinin 53. maddesi yalnızca eğitim fiyatlarına ilişkin değildir. Maddenin 5. fıkrasında bir başka önemli hususa yer verilmektedir. Buna göre; “(Ek:RG-19/2/2020-31044) Kurumlar, öğrenci veya kursiyerlerden; yemek, kahvaltı, servis, pansiyon/yatakhane, kitap-kırtasiye, kıyafet, etüt ve benzeri hizmetler karşılığında alacakları ücretleri mayıs ayının sonuna kadar ayrıca tespit ederler. Bu fıkra da yer alan hizmetlerden, talep eden veliler faydalanır.” denilmiştir. Böylece okulların yemek, kahvaltı, servis, pansiyon/yatakhane, kitap-kırtasiye, kıyafet, etüt ve benzeri hizmetler konusunda velilere alım zorunluluğu getiremeyeceği, yalnızca “talep eden veliler”ın bu hizmetlerden faydalanabileceği hüküm altına alınmıştır.
- (28) Yönetmelik’in 54. maddesinde ise aşağıdaki hükümlere yer verilmiştir;
- (1) Ücretler aşağıda belirtilen esaslara göre ilan edilir.
- a) Kurumların öğrenim ve diğer ücretleri, kurumlarca her yıl Türk Lirası olarak tespit edilir. (...) diğer kurumların öğrenim ücreti (...) ocak ayından itibaren mayıs ayının sonuna kadar ilan edilir. (...) Ayrıca yemek, kahvaltı, servis, pansiyon/yatakhane, kitap-kırtasiye, kıyafet, etüt ve benzeri hizmetlerden yararlanmak isteyen öğrenci ve kursiyerlerden alınacak ücretler ayrı ayrı belirlenerek mayıs ayının sonuna kadar ilan edilir.
 - b) Bu Yönetmelikte belirtilenlerin dışında öğrenci ve kursiyerlerden, bağış ve yardım da dâhil olmak üzere hiçbir ad altında ücret alınamaz.
 - c) Kurumlar, ücretlerini ilan etmeden önce öğrenci ve kursiyerlerden ücret tahsil edemez.
 - d) Kurumlar ücret ilanlarını, Millî Eğitim Bakanlığının Bilişim Sistemleri (MEBBİS) programına işleyerek alınan çıktının bir örneğinin süresi içinde doğrudan bağlı bulundukları millî eğitim müdürlüğüne verir ve belirtilen süre sonuna kadar kurumda velilerin görebilecekleri bir yere asar. Mayıs ayından sonra açılan kurumlar ise bu işlemi kurum açma izni aldıkları tarihten itibaren bir ay içinde yaparlar.
 - e) Kurumlar ilan ettikleri ücretlerin altında bir ücretle de kayıt yapabilirler ancak, ilan edilen ücretin üzerinde ücret talep edemezler.
- (2) Süresi içinde ücret ilanı yapmayan kurumlar bir önceki yılın ücretini alır.
- (29) Bu bilgiler ışığında, özel okulların ücretlerini Türk Lirası cinsinden her yılın mayıs ayının sonuna kadar belirleyerek Millî Eğitim Bakanlığının Bilişim Sistemleri (MEBBİS) programına işlemeleri ve bağlı bulundukları milli eğitim müdürlüklerine vermeleri gerekmektedir. Ayrıca öğrencilerden MEB Yönetmeliği’nde belirtilenlerin dışında herhangi bir ad altında ücret alınamayacağı, ücret ilanından önce ücret tahsili yapılamayacağı ve ilan edilen ücretlerin üzerinde bir ücret talep edemeyecekleri düzenlenmiştir. Yönetmeliğin gereğini sağlamak üzere MEBBİS, ilgili yılın hesaplanan ara sınıf zam oranının üzerindeki bir orana tekabül eden fiyatların sisteme girilmesine müsaade etmeyecek şekilde tasarlanmıştır.

1.2.2. Sektöre İlişkin Veriler

- (30) Karar kapsamında özel öğretim sektörüne ilişkin bilgi sahibi olunması ve sektörün son yıllardaki gelişiminin görülmesi amacıyla, MEB tarafından yayınlanan veriler üzerinden hesaplanan çeşitli istatistiklere aşağıda yer verilmektedir⁷.

⁷ İstatistiki veriler, MEB’e ait <https://istatistik.meb.gov.tr/> internet adresinden elde edilmiştir (Erişim tarihi 07.02.2024).

- (31) Türkiye geneli ile Kocaeli ili özelinde yer alan okul sayılarına devlet okulu ve özel okul ayrımıyla birlikte aşağıdaki tablolarda yer verilmektedir:

Tablo 1: Okulöncesi, İlkokul, Ortaokul ve Ortaöğretim Düzeyli Okul Sayıları⁸

Bölge	Tür	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Türkiye	Devlet	53.874	54.040	54.719	53.622	56.203
	Özel	11.694	12.809	13.870	13.501	14.179
	Toplam	65.568	66.849	68.589	67.123	70.382
	Özel Okul Oranı	17,83%	19,16%	20,22%	20,11%	20,14%
Kocaeli	Devlet	993	1.024	1.046	1.046	1.081
	Özel	284	327	379	378	389
	Toplam	1.277	1.351	1.425	1.424	1.470
	Özel Okul Oranı	22,23%	24,20%	26,59%	26,54%	26,46%

- (32) Türkiye’de okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim düzeyli okul sayılarının toplamına bakıldığında 2017-2020 yılları arasında okul sayısında bir artış eğilimi olduğu görülmektedir. 2020-2021 eğitim yılında okul sayısında düşüş görülmekle birlikte 2021-2022 eğitim yılında 70.382 okul sayısı ile en yüksek seviyesine ulaşılmıştır. Devlet okullarının sayısının 2017-2022 yılları arasında daha yatay bir seyir izleyerek 53.874 ile 56.203 arasında değiştiği görülmektedir. Türkiye’deki özel okul sayılarına bakıldığında ise 2017-2022 yılları arasında toplam okul sayısının 11.694 ile 14.179 arasında seyrettiği görülmektedirken bu yıllar arasında 2020-2021 eğitim döneminde okul sayısında bir düşüş yaşandığı tabloya yansımaktadır. Özel okul sayılarının 2020-2021 eğitim döneminde yaşanan düşüşte Covid-19 pandemisi sonucunda okulların uzun süreler boyunca kapalı kalması ve uzaktan eğitime geçilmesinin etkili olduğu kanaatine varılmıştır. Türkiye’deki özel okulların toplam okul sayısına oranı (özel okul oranı⁹) 2017-2020 yılları arasında artış eğilimindeyken 2020-2021 döneminde azalıp 2021-2022 eğitim döneminde tekrar artma eğilimi göstermiştir.
- (33) Kocaeli özelinde bakıldığında, Türkiye genelindeki eğilime benzer bir eğilim gözlenmektedir. Kocaeli’deki toplam okul sayısı 2019-2020 eğitim yılında kadar artmışken izleyen eğitim yılında düşüş görülmekle birlikte 2021-2022 eğitim yılında en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Kocaeli’deki devlet okulu sayıları 2018-2019 eğitim yılı itibarıyla oldukça yatay seyrederken, özel okulu sayıları da 2019-2020 eğitim yılı itibarıyla benzer bir grafik çizmektedir.
- (34) Türkiye’de öğrenim gören öğrenci sayılarına ilişkin verilere ise aşağıdaki tabloda yer verilmektedir.

⁸ İstatistiki veriler, MEB’e ait <https://istatistik.meb.gov.tr/> internet adresinden elde edilmiştir (Erişim tarihi 07.02.2024).

⁹ Türkiye’deki özel okul oranı toplam özel okul sayısının toplam okul sayısına bölünmesi, Kocaeli için ise ilgili ildeki özel okul sayısının ildeki toplam okul sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanmıştır.

Tablo 2: Okulöncesi, İlkokul, Ortaokul ve Ortaöğretim Düzeyi Öğrenci Sayıları¹⁰

Bölge	Tür	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Türkiye	Devlet	16.533.536	16.668.283	16.773.683	16.775.338	17.577.338
	Özel	1.351.712	1.440.577	1.468.198	1.310.605	1.578.233
	Toplam	17.885.248	18.108.860	18.241.881	18.085.943	19.155.571
	Özel Okul Öğrenci Oranı	7,56%	7,96%	8,05%	7,25%	8,24%
Kocaeli	Devlet	398.361	404.987	409.534	419.653	430.563
	Özel	31.109	34.179	35.213	32.460	41.016
	Toplam	429.470	439.166	444.747	452.113	471.579
	Özel Okul Öğrenci Oranı	7,24%	7,78%	7,92%	7,18%	8,70%

- (35) Türkiye’de toplam öğrenci sayısı ve devlet okullarında okuyan öğrenci sayısı son beş yıllık eğitim döneminde artış göstermiştir. 2021-2022 eğitim yılında Türkiye’de toplam 19.155.571 öğrencinin 17.577.338’i devlet okullarındaki öğrencilerden oluşmaktadır. Özel okullarda okuyan toplam öğrenci sayısı dalgalanma göstermekle birlikte 2021-2022 eğitim yılında toplam 1.578.233 olarak gerçekleşmiştir. Özel okullarda okuyan öğrenci sayısının toplam öğrenci sayısına oranı (özel okul öğrenci oranı)¹¹ ise son beş yıllık dönemde %7,25 ile %8,24 arasında değişmektedir.
- (36) Benzer şekilde Kocaeli’de toplam öğrenci sayısı ile devlet okullarında okuyan öğrenci sayısı son beş yıllık dönem içinde artış göstermiştir. 2017-2020 döneminde düzenli olarak artış gösteren özel okul öğrenci sayısı 2020-2021 eğitim yılında ise düşüş göstermiştir. 2021-2022 eğitim döneminde özel okula giden öğrenci sayısının artışıyla birlikte özel okul öğrenci oranının da arttığı gözlenmiştir. Söz konusu verilerin, yaşanan bu dalgalanmanın pandemi kaynaklı olduğunu doğruladığı değerlendirilmektedir.
- (37) Sektöre ilişkin mevzuat ve istatistiki bilgiler dışında Kurulun sektöre yönelik kararlarına göz atmanın da faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda, sektöre yönelik olarak daha önceden alınmış Kurul kararlarına aşağıda yer verilmektedir.

1.3. Geçmiş Tarihli Kurul Kararları

1.3.1. Kurulun 03.03.2011 Tarihli ve 11-12/226-76 Sayılı Kararı

- (38) Kurulun 03.03.2011 tarih ve 11-12/226-76 sayılı kararında Türkiye Özel Okullar Birliği Derneği (TÖZOK) ile İstanbul ve Ankara merkezli toplam otuz bir okulun ücret ve personel politikası konusunda anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararları yoluyla 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesini ihlal edip etmedikleri araştırılmıştır. Bu çerçevede yürütülmüş olan önaraştırma sürecinde Ankara ve İstanbul’daki bazı özel okulların ilan ettikleri ücretlere ilişkin bilgiler elde edilmiş ve fiyat artış oranları incelenmiştir. Bunun sonucunda özel okulların fiyat artış oranlarının genel olarak birbirinden farklı olduğu; bu okullardan büyük çoğunluğunun ortalama yıllık ücret artışlarının TÜFE oranının üzerinde seyrederken, bazılarının ücret artışının bu oranın altında gerçekleştiği tespit edilerek, salt fiyat artış rakamlarından hareketle, ilgili teşebbüslerin herhangi bir ihlal içerisinde bulunup bulunmadıkları konusunda bir kanaate ulaşmanın güç olduğu tespitinde bulunulmuştur.
- (39) Ayrıca ilgili pazarda faaliyet gösteren özel okulların yetkililerinin TÖZOK ve Ankara Özel Okullar Derneği bünyesinde yapılan toplantılarda fiyat politikalarına yönelik olarak

¹⁰ İstatistiki veriler, MEB’e ait <https://istatistik.meb.gov.tr/> internet adresinden elde edilmiştir. (Erişim tarihi 07.02.2024)

¹¹ Türkiye’deki özel okul öğrenci oranı, Türkiye’deki toplam özel okul öğrencisi sayısının toplam öğrenci sayısına bölünmesi, Kocaeli için ise ildeki özel okul öğrencisi sayısının ildeki toplam öğrenci sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanmıştır.

görüşme ve bilgi paylaşımında bulunmalarının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde ihlal olarak değerlendirilebileceği ve Türkiye Özel Okullar Birliği Derneği'nce benimsenmiş olan "Özel Okullar İlkeleri"nin bazı hükümlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti bozucu nitelikte bir teşebbüs birliği kararı olarak değerlendirilebileceği ifade edilmiştir.

I.3.2. Kurulun 27.12.2012 Tarihli ve 12-68/1681-617 Sayılı Kararı

- (40) 27.12.2012 tarihli ve 12-68/1681-617 sayılı kararda, bir önceki karar üzerinden yalnızca bir eğitim dönemi geçtiği dikkate alınarak, anılan karar ile bildirilen görüşlere riayet edilip edilmediği incelenmiş, sonrasında İstanbul'da faaliyet gösteren çeşitli özel okulların önceki Karardan sonraki döneme tekabül eden 2011-2012 ile 2012-2013 eğitim dönemlerinde anadolu ve fen liselerinin belirledikleri zam oranları incelenmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda anadolu liseleri ile fen liseleri arasında uygulanan ücretler ile zam oranlarının farklılık arz ettiği ve incelemeye konu özel okullar arasında ücretlerin belirlenmesi konusunda bir birlikteliğe gidildiği veya zam oranları hususunda anlaşıldığı yönünde herhangi bir şüphe oluşmadığına karar verilmiştir.
- (41) Yukarıda yer verilen sektörün nitelikleri ve Kurul kararları dikkate alınarak soruşturma kapsamında ilgili pazara ilişkin yapılan değerlendirmelere aşağıda yer verilmektedir.

I.4. İlgili Pazar

I.4.1. İlgili Ürün Pazarı

- (42) Karar konusu iddialar dikkate alındığında, ilgili ürün pazarlarının özel okullarda sunulan eğitim hizmetlerini ve eğitim dışı hizmetleri de içerecek şekilde; *"özel okul işletmeciliği hizmetleri pazarı"* ve özel okulların iş gücü piyasasına yönelik uygulamaları kapsamında *"eğitim hizmetlerine yönelik iş gücü pazarı"* olarak tanımlanabileceği düşünülmekle birlikte, İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz'un 20. paragrafında yer alan *"İnceleme konusu işlem, gerek ürün gerekse de coğrafi açıdan olası alternatif pazar tanımları çerçevesinde rekabet açısından endişeler yaratmıyor ya da alternatif tüm tanımlar açısından rekabeti bozucu bir etki söz konusu oluyorsa pazar tanımı yapılmayabilir."* ifadesi dikkate alınarak mevcut Karar kapsamında ulaşılan sonuç bakımından ilgili ürün pazarı tanımı yapılmasına gerek bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

I.4.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (43) Eğitim-öğretim hizmeti sunan özel okulların Kocaeli ilinde faaliyet göstermeleri sebebiyle Karar özelinde ilgili coğrafi pazarın "Kocaeli" olarak tanımlanmasının uygun olacağı kanaatine varılmakla birlikte, İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz'un 20. paragrafı da dikkate alınarak, Karar kapsamında ulaşılabilecek sonucu değiştirmeyecek olması nedeniyle ilgili coğrafi pazar tanımı yapılmamıştır.

I.5. Yerinde İncelemelerde Elde Edilen Belgeler

I.5.1. Öneri Sürdürme Sürecinde Yapılan Yerinde İncelemelerde Elde Edilen Belgeler

- (44) 23.11.2022 tarihli ve 22-52/776-M(2) sayılı Kurul kararı uyarınca yapılan öneri sürdürme kapsamında 23.03.2023 ve 24.03.2023 tarihlerinde BİLGİLİ KÜLTÜR, BİLNET OKULLARI, MY KOLEJ, NESİBE AYDIN KOCAELİ ve UĞUR OKULLARI'nda gerçekleştirilen yerinde incelemelerde elde edilen bulgulardan soruşturma açısından önemli hususlar içerenlere aşağıdaki bölümlerde yer verilmektedir.

1.5.1.1. BİLGİLİ KÜLTÜR’de Yapılan Yerinde İncelemede Elde Edilen Bulgular

- (45) **Bulgu-2:** BİLGİLİ KÜLTÜR’de 23.03.2023 tarihinde yapılan yerinde incelemede (.....)’in bilgisayarından elde edilen “özel okullar tavsiye kararları” başlıklı 03.08.2022 kayıt tarihli Word dosyasında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“Kocaeli Ticaret Odası’nda 02 Ağustos 2022 tarihinde düzenlenen, Eğitim Komitesi üyeleri ve Kocaeli de bulunan Özel Okul temsilcilerinin katıldığı toplantıda görüşülen ve tüm kurumların uyması konusunda ortak tavsiye kararı alınan hususlar aşağıda belirtilmiştir.

Özel Okullarımızda görev alan eğitim personellerinin daha önce yapılan yeni yıl çalışma sözleşmelerinin yeniden düzenlenmesi, kurumların bütçeleri doğrultusunda, tüm personellerinin yada uygun gördükleri personellerinin maaşlarında iyileştirme yapmasının, fakat asıl ciddi maaş düzenlemelerinin ocak ayında belirlenecek asgari ücret artışından sonra yapılmasının uygun olacağı hususunda,

Özel okulların servis firmalarıyla görüşmelerinin devam ettiği, ilimizde devam eden p plaka çalışmalarına komitemizin okullarımız adına müdahil olduğunun, servis firmalarının önümüzdeki yıl tekliflerinde artış oranlarının %100 ile %150 arasında olacağının, okullarımızın servis firmalarıyla anlaşma yaparken öğretmenlerin taşınması ve yakıt artış oranının %10’ u geçtikten sonra velilerden fark istenmesi maddesini sözleşmelere ekletmeleri hususunun,

İlimizdeki Özel Okulların Ocak ayından itibaren , artan gıda maliyetleri ve firmalardan gelen teklifler neticesinde daha önce duyurdukları yemek ücreti üzerinden en az %40 fiyat artışı yapmaları, yakın dönemde artış yapan kurumlar var ise artış yaptıkları tarihe kadar kayıt olan velilerden bu farkı istemeleri, yemek fiyatlarındaki azami artış oranına tüm kurumların uyması,17 ağustos 2022 tarihinde tüm kurumların hazırlanacak ortak metin ile velilerine duyuru yapması hususunda,

Ticaret Odasında düzenlenen toplantıya katılan tüm Özel Okul Yöneticileri, toplantıya katılamayan okul yöneticilerine de duyurmak kaydıyla tavsiye kararları almışlardır.”¹²

- (46) **Bulgu-3:** BİLGİLİ KÜLTÜR’de yapılan yerinde incelemede (.....)’den elde edilen “Koto Ekip 23” adlı WhatsApp grubunda¹³ bulunan 03.08.2022 tarihli iletide aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

-(Word dokümanı paylaşılmıştır)

-(Word dokümanı paylaşılmıştır)

(.....):

“Özel okullara yeni grup kurdum toplantıya katılanlardan ve mazert bildireblerden oluşan.bunlarıda o gruptan paylaştım”

- (47) WhatsApp grubunda paylaşılan belgelerden ilki Bulgu-2’de de yer alan Kocaeli Ticaret Odası’nda 02.08.2022 tarihinde düzenlenen, Eğitim Komitesi üyeleri ve Kocaeli’nde bulunan özel okul temsilcilerinin katıldığı toplantıda görüşülen ve tüm kurumların uyması konusunda ortak tavsiye kararı hakkında olup ikinci belgede ise alınan ortak

¹² Metindeki vurgular soruşturma heyeti tarafından eklenmiştir.

¹³ İlgili WhatsApp grubunun katılımcıları KOTO 23. Meslek Komitesi üyeleri ALTİGEN EĞİTİM yetkilisi (.....), BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisi (.....) ve sürücü kursu işletmeciliği alanında faaliyet gösterdiği tespit edilen (.....)’dan oluşmaktadır.

tavsiye kararı neticesinde velilere gönderilmek üzere hazırlanan yemek ücretinin güncellenmesine yönelik metin yer almaktadır. Metinde geçen ifadeler aşağıda yer verilmektedir:

“Değerli Velimiz;

2022- 2023 Eğitim Öğretim yılı için 2022 Ocak ayındaki mevcut koşullar dikkate alınarak en ekonomik yemek ücreti maliyeti hesaplanmaya çalışılmış olup, sizlere duyurusu yapılmıştır.

2021-2022 eğitim yılı içerisinde; 2022 Ocak ayı asgari ücret artışına müteakip, gıda fiyatlarındaki önlemez artışlar, sunmuş olduğumuz yemek hizmetini zora sokmuş, fakat sizlere yansıtmadan ve hizmeti aksatmadan kurum olarak maliyetleri yüklenerek yılı tamamlamış bulunmaktayız.

Ancak ;Temmuz ayında yapılan %30'luk asgari ücret zammına ilave olarak yağdan ete, sebzedden meyveye, makarnadan una kadar tüm gıda ürünlerinde %100-300 arasında katlanılmaz artışlar meydana gelmiştir. Ayrıca temizlik ürünleri ve enerji fiyatlarındaki yüksek artışlar da yemek ücretlerini doğrudan etkilemektedir. Ocak 2023 tarihinde asgari ücrette tekrar yüksek oranda artış olacağı ve gıda fiyatlarında öngörülemez yükselişin devam edeceği aşikardır.

Tüm bu dışımızda cereyan eden ekonomik nedenler ve gerçekten öngörülmesi zor olan bu süreçte verilen hizmetin kaliteden ödün vermeden sürdürülebilmesi için yemek ücretlerinin revize edilmesi zorunluluk haline gelmiştir.

Yukarıda özetle anlatmaya çalıştığımız nedenlerden dolayı yemek ücreti hizmetimizTL olarak güncellenmiştir.

2022-2023 yemek hizmet bedeli güncelleme işlemleri için 10 Eylül 2022 tarihine kadar okulumuzu ziyaret etmenizi ve oluşan bu durum için anlayışınızı rica ederiz.

Sevgi ve Saygılarımızla.”

I.5.2. Soruşturma Sürecinde Yapılan Yerinde İncelemelerden Elde Edilen Bulgular

I.5.2.1. SINAV ŞAHİN’de Yapılan Yerinde İncelemede Elde Edilen Bulgular

- (48) **Bulgu-38:** SINAV ŞAHİN’de 09.05.2023 tarihinde yapılan yerinde incelemede teşebbüs yetkilisi (.....)’dan elde edilen 27.06.2022 ve 03.11.2022 tarihleri arasında “Kocaeli özel okul kurucu” isimli¹⁴ Whatsapp grup yazışmasında¹⁵ aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

27.06.2022 tarihli yazışmalar:

(.....)¹⁶ :

“Tüm yönetici arkadaşlara iyi haftalar diliyorum.Bu grubu son yaptığımız toplantıda alınan karar doğrultusunda oluşturduk.

¹⁴ 27.06.2022 tarihinde kurulup 03.11.2022 tarihinde kapatılan ilgili WhatsApp grubunda BİLGİLİ KÜLTÜR, BİLNET OKULLARI, MY KOLEJ, NESİBE AYDIN KOCAELİ, UĞUR OKULLARI, ATAFEN KOLEJİ, BAĞÇEŞEHİR KOLEJİ, BİLGİ KÜPÜ, DOĞA KOLEJİ, GÜNEŞ OKULLARI, ALTİGEN EĞİTİM, KOKPİT KOLEJİ, NADİDE EĞİTİM KURUMLARI, SINAV ŞAHİN, SİMYA KOLEJİ, TED KOCAELİ ve YAHYA KAPTAN KOLEJİ isimli okulların rekabet ihlaline neden olan yazışmalara taraf oldukları tespit edilmiştir.

¹⁵ SINAV ŞAHİN yetkilisi (.....)’dan elde edilen bulgularda, telefon rehberinde kayıtlı kişilerin çoğunlukla yanlış isimlerle kaydedildiği anlaşılmış ve dosya kapsamında yapılan tespitler doğrultusunda ilgili kısımda yer alan isimlerin doğru hallerine yer verilmiştir.

¹⁶ (.....) isimli kişi BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisidir.

TOPLANTI KARARLARI:

Toplantıya katılım sağlayan okul temsilcilerinin bulunduğu bir iletişim grubu oluşturulacak.Buradan gelişmelerle ilgili ve özellikle mahkemelik olunan personeller ile ilgili paylaşımlar yapılacaktır.

Kocaeli de bulunan özel okullar olarak,okulların genel sıkıntıları ve ücret artışlarının yetersizliği ile ilgili PR çalışması yapılacak ve kamuoyu bilgilendirilecek.

Temmuz sonunda tüm okulların katılımıyla Ticaret odasında toplantı yapıp yerel medyada haber yaptırılacaktır.Bu toplantıda okulların maliyetlerini karşılayabilmeleri için ek ücret talebinin nasıl ve ne kadar olacağı kararlaştırılacaktır.”

(.....) (İlgili numaranın (.....)¹⁷ ait olduğu tespit edilmiştir):

“Eyvallah, teşekkür ederiz (.....) Hocam.”

(.....)¹⁸ :

“Teşekkür ederiz (.....) bey.”

(.....)¹⁹ :

“Rica ederim.

Asgari ücret artışı kesinleşti arkadaşlar.Temmuzdan itibaren gıda fiyatlarında artacaktır.

Şu an fiyat artışı yapamayan tek sektör biz kaldık”

(.....) (İlgili numaranın (.....)²⁰ ait olduğu tespit edilmiştir):

“Büyük ihtimalle 5.000 TL olacak imiş”

28.06.2022 tarihli yazışmalar:

(.....)²¹ :

“Evet beklenti o yönde

Açılışı ben yapayım değerli arkadaşlar.

(.....).ingilizce öğretmenini bizimle önümüzdeki yıla sözleşmesi var.okullara cv bırakıyormuş bilginiz olsun.”

(.....) (İlgili numaranın (.....)²² ait olduğu tespit edilmiştir):

“Bu öğretmen gelirse almıyoruz arkadaşlar

Tüm idarecilere mesaj olarak atıldı bizde arkadaşlar”

(.....) (İlgili numaranın (.....)²³ ait olduğu tespit edilmiştir):

“Ben de (.....) Beyle görüşmüştüm, bilgi verdim kendisine.

¹⁷ (.....) isimli kişi NADİDE EĞİTİM KURUMLARI yetkilisidir.

¹⁸ (.....) isimli kişi SINAV ŞAHİN yetkilisidir.

¹⁹ (.....) isimli kişi BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisidir.

²⁰ (.....) isimli kişi MY KOLEJ yetkilisidir.

²¹ (.....) isimli kişi BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisidir.

²² (.....) isimli kişi UĞUR OKULLARI yetkilisidir.

²³ (.....) isimli kişi MY KOLEJ yetkilisidir.

Bizde çalışan ingilizce öğretmeni arkadaşı vesileyle bize ulaşmış, görüşme planlanmıştı, net bir şekilde sizin okulunuzla sözleşmeniz var, bu şekilde görüşme yapmıyoruz, etik bulmuyoruz şeklinde görüşmeyi iptal ettik.”

30.06.2022 tarihli yazışma:

(.....) (İlgili numaranın (.....)²⁴ ait olduğu tespit edilmiştir):

“(.....)

Rehber öğretmen

Yarı döneminde haber vermeden noter üzerinden istifa verdi

Kısa çalışma vb gerekçeler ile kurum ile davalık

Kurumu sendikalara şikayet eden bir personel

Bilgilendirmek istedim”

02.07.2022 tarihli yazışma:

(.....) (İlgili numaranın (.....)²⁵ ait olduğu tespit edilmiştir):

“Kıymetli Hocalarım, hayırlı tatiller dilerim hepinize.

Malumunuz asgari ücret artışı belli oldu. Bu hususla ilgili alacağımız aksiyonlar ile ilgili olarak Bayram arefesi öncesindeki bir gün bir değerlendirme yapılabilir mi?”

03.07.2022 tarihli yazışma:

(.....) (İlgili numaranın (.....)²⁶ ait olduğu tespit edilmiştir):

“Değerli arkadaşlar

Asgari ücret belli oldu

Personellerden de talepler gelmeye başladı

Veliden yapacağımız ek talebe yönelik çalışmada kararlaştırılan hususlar konusunda nasıl yol izleyeceğiz”

04.07.2022 tarihli yazışma:

(.....) (İlgili numaranın (.....)²⁷ ait olduğu tespit edilmiştir):

(“Kaynak TRT” isimli ekran görüntüsü paylaşılmıştır).

Gözükten o ki, Milli Eğitimde ek derslerle bir öğretmenin maaşı 13.000-15.000 TL bandında olacak.

Makasın özel-kamu arasında bu kadar açıldığı bir dönem hatırlayamadım.

Bu şartlarda haliyle kimseyi memnun etmek pek mümkün gözüküyor.

Mutsuz kardolarla çalışacağız mecburen.”

30.07.2022 tarihli yazışma:

(.....)²⁸ :

²⁴ (.....) isimli kişi UĞUR OKULLARI yetkilisidir.

²⁵ (.....) isimli kişi NADİDE EĞİTİM KURUMLARI yetkilisidir.

²⁶ (.....) isimli kişi UĞUR OKULLARI yetkilisidir.

²⁷ (.....) isimli kişi MY KOLEJ yetkilisidir.

²⁸ (.....) isimli kişi BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisidir.

(Ekran görüntüsü paylaşılmıştır).²⁹

03.08.2022 tarihli yazışma:

(.....)³⁰.

(Word dokümanı paylaşılmıştır).

(Word dokümanı paylaşılmıştır).³¹

12.08.2022 tarihli yazışmalar:

(.....)³².

“Sayın hocalarım merhaba, Kocaeli Sınav Koleji Şahin Kampüsü Bilişim dersi öğretmenimiz okulumuzdan ayrılmıştır. Kurumlarınıza başvurması halinde, referans olarak benim ile görüşmeniz uygun olacaktır. İyi çalışmalar dilerim, saygılarımla.”

(.....) (İlgili numaranın (.....)³³ ait olduğu tespit edilmiştir):

“Merhaba

(.....) müdürlerimiz sorun çıkararak ayrıldılar bilgilerinize.”

(.....) (İlgili numaranın (.....)³⁴ ait olduğu tespit edilmiştir):

“Her iki bilgi de kurum yöneticileri ile bizim tarafımızdan paylaşıldı arkadaşlar

Ayrıca kültür okullarından (.....) hocama özellikle teşekkür etmek istiyorum bir sınıf öğretmeni ile sözleşmesi devam ederken kurum arayışına girmesi sonucu kültür okullarının olumsuz cevap vermesi üzerine öğretmenimiz yanlışımdan dönmüştür Buda işletmeye başladığımız mekanizmanın kurumlarımıza fayda sağlayacağını göstermesi açısından önemlidir”

(.....) (İlgili numaranın (.....)³⁵ ait olduğu tespit edilmiştir):

“Tebrik ederiz.. Dayanışma her zaman için fayda üretir kıymetli Hocam.”

(.....)³⁶.

“Rica ederim.aynı şekilde bizim ingilizce öğretmenimize (.....) hanım ve (.....) beyin gösterdiği dayanışma sayesinde öğretmenimiz yanlışımdan döndü ve devam ediyor.Göstermiş olduğumuz dayanışmanın sonuç vermeye başlaması sevindirici.Önemli olan bunu devam ettirmemiz

(...)

²⁹ 30.07.2022 tarihinde (.....) tarafından paylaşılan ekran görüntüsünün içeriğinde 02.08.2022 tarihinde yapılması planlanan Özel Okullar Toplantısı'nın gündem maddeleri yer almaktadır. Özel okulların mali konularla ilgili başlıca sorunları, asgari ücret ve memur ücret artışlarının kurumlara ve öğretmen ücretlerine yansımaları, okul kayıt ücretlerinde artış yapıp yapılmaması, velilerden fark ücreti talebi ile ilgili görüşler, yemek ücret artışları ve velilerden talep edilecek yemek ücret farkının görüşülmesi gibi başlıklar yer almaktadır.

³⁰ (.....) isimli kişi BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisidir.

³¹ 03.08.2022 tarihinde (.....) tarafından paylaşılan Word dokümanları Bulgu-3'te açıklanan Word dokümanlarıyla aynı içeriğe sahiptir.

³² (.....) isimli kişi SINAV ŞAHİN yetkilisidir.

³³ (.....) isimli kişi ALTİGEN EĞİTİM yetkilisidir.

³⁴ (.....) isimli kişi UĞUR OKULLARI yetkilisidir.

³⁵ (.....) isimli kişi NADİDE EĞİTİM KURUMLARI yetkilisidir.

³⁶ (.....) isimli kişi BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisidir.

(.....) (İlgili numaranın (.....)³⁷ ait olduğu tespit edilmiştir):

“Müsadenizle bizim yaşadığımız bir sorun var ben de onu iletmek isterim.

Yeşilova şubemizle 13 Mayıs'ta sözleşme imzalayan

Matematik öğretmeni (.....) Ve Görsel Sanatlar öğretmeni (.....)

Göreve çağrıldıklarında, bizde imzaları bulunduğu halde, bizden sonra daha iyi şartlarda başka kolejler ile imza attıklarını söylerek bizi mağdur ettiler. Hangi kolejler olduğunu sormadık, bilmiyoruz.

Tabiki sözleşmeden kaynaklı hukuki haklarımızı arayacağız, sizlere de bu kişilerle ilgili bilgi vermek istedim.

Saygılarımla”

(.....) (İlgili numaranın (.....)³⁸ ait olduğu tespit edilmiştir):

Paylaşılan ekran görüntüsünün içeriğine aşağıda yer verilmiştir:

“Sayın Velimiz,

Sizlere duyurusunu yaptığımız 2022-2023 öğretim yılına ait yemek ücretimizin, gıda ve enerji fiyatlarındaki tahminlerimizin ötesine geçen yüksek artış sebebiyle maliyetlerin karşılanamayacağı öngörülmektedir. Bu sebepten dolayı kalitemizden ödün vermeden hizmet verebilmek için yemek ücretinde ek artış yapmak zorunlu hâle gelmiştir. Yemek ücretine yapılan (.....) TL + KDV ((.....)), ((.....) TL KDV dahil) ek artışın 31 Ağustos tarihine kadar muhasebe birimimizden işlemlerinizi yapmanızı, elimizde olmayan piyasa koşullarından dolayı oluşan bu durum için anlayışınızı rica ederiz.

Bilginize B001”

16.08.2022 tarihli yazışma:

(.....)³⁹ :

(“Okul yemek Fiyatları artış yazısı.docx” isimli aşağıdaki içeriğe sahip olan Word dokümanı paylaşılmıştır):

“Değerli Velimiz

Okulunuz olarak 2022-2023 Eğitim dönemi için oluşturduğumuz ücret artışlarını, 2022 yılının Ocak ayı enflasyon rakamlarını baz alarak sizlere iletmıştik.

2021-2022 Eğitim döneminde sunmuş olduğumuz yemek hizmeti ücretlendirmesini de bir önceki yılın Ocak ayı enflasyon rakamları baz alınarak hazırlanmış ancak olağanüstü şartların oluşmasına rağmen hizmet kalitemizden ödün vermemek adına oluşan tüm fiyat farkları kurumumuz tarafından karşılanmıştır.

Ancak 2022 Ocak ayından bu yana TÜİK tarafından açıklanan %94,65 gıda enflasyonu, asgari ücrette oluşan %94,6'lık artış, enerji fiyatlarındaki %100'den fazla artış ve 2023 yılında oluşacak olan yeni artışlar ile birlikte yeni dönemde verilecek olan yemek hizmetleri maliyetlerinin karşılanamayacağını öngörmekteyiz.

³⁷ (.....) isimli kişi MY KOLEJ yetkilisidir.

³⁸ (.....) isimli kişi UĞUR OKULLARI yetkilisidir.

³⁹ (.....) isimli kişi BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisidir.

Değerli velimiz, okulumuzun etki alanı dışında bulunan bu artışlar sebebi ile 2022-2023 Eğitim dönemine ait yemek hizmetleri ücretinde ek artış yapmak zorunluluk haline gelmiştir.

Yeni yemek ücretleriTL olarak güncellenmiştir.

10 Eylül 2022 tarihine kadar okulumuzdaki ilgili birime uğrayarak işlemlerinizi yapmanızı ve elimizde olmayan koşullardan oluşan bu durum için anlayışınızı rica ederiz.

Sevgi ve Saygılarımızla”

“Değerli yönetici arkadaşlarım.Yarın tüm okullarımızın belilerine göndereceği yemek artış talep yazısını gönderdim.”

“Tüm okullarımız belirledikleri yeni yemek fiyatını yazıya ekleyerek kararlaştırdığımız Gibi yarın velilerine gönderebilir.Kolaylıklar diliyorum”

(“EK YEMEK SÖZLEŞMESİ isimli Word dokümanı paylaşılmıştır):

“EK KAYIT SÖZLEŞMESİ

18 Ağustos 2022

Taraflar arasında akdedilen tarihli sözleşmenin Genel Hususlar

başlıklı bölümünün Maddesi; “Ülke genelinde gıda fiyatlarında öngörülemez bir artış söz konusu olduğunda kurumun yemek ücretinde artış yapma hakkı saklıdır.” hükmü uyarınca, TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) tarafından açıklanan 2022 yılına gıda enflasyon oranının %94,6 olarak gerçekleşmesi nedeniyle yemek ücretleri yeniden yapılandırılarak olarak belirlenmiştir.

İş bu 1 (bir) maddeden oluşan Ek Sözleşmenin, Veli ile

kurumumuz arasında akdedilen tarihli Kayıt Sözleşmesinin doğal ve tamamlayıcı bir eki niteliğinde olduğu taraflarca kabul ve teyit edilmiştir.

Veli Adı – Soyadı

Tarih – İmza Tarih - İmza”

“Bu belge velilere imzalatabikeceğimiz örnek ek sözleşme arkadaşlar”

17.08.2022 tarihli yazışmalar:

(.....)⁴⁰ :

“Sayın hocalarım, (.....) isimli İngilizce öğretmenimiz Kocaeli Sınav Koleji Şahin Kampüsü olarak bizler ile 2022-23 eğitim yılı için anlaşma yapmış olduğu halde, “diğer okul daha çok ücret verdi” gerekçesi ile okulumuzdan ayrılmıştır. Yeni anlaştığını ifade ettiği okul yönetiminin de; bizimle anlaşmış olduğundan haberdar olduğunu, üzülerken kendisinden öğrenmiş bulunmaktayız. Sizlerle paylaşmamızın uygun ve gerekli olacağını düşündük. Saygılarımla.”

(.....) (İlgili numaranın (.....)⁴¹ ait olduğu tespit edilmiştir):

⁴⁰ (.....) isimli kişi SINAV ŞAHİN yetkilisidir.

⁴¹ (.....) isimli kişi UĞUR OKULLARI yetkilisidir.

“Bu mesele tüm kurumlarımız için çok önemli ortak bir meselemiz hepimiz bu konuda gerekli hassasiyeti gösterirsek sonuç alınacağına inanıyorum süreç içerisinde bu mekanizmanın daha iyi işlemesi gerekmektedir”

(.....)⁴² :

“Evet arkadaşlar ortak hareket etmemiz bizleri şu an yaşadığımız sıkıntıların bşrçoğundan kurtaracaktır.Biraraya gelmemiz ortak kararlar almamız ve bu kararları hassasiyetle uygulamamız gerekir diye düşünüyorum.”

(.....) (İlgili numaranın (.....)⁴³ ait olduğu tespit edilmiştir):

“(.....) hocam size sonuna kadar katılmakla beraber (.....) hocamızın kurumunda yaşadığının tam benzeri bir durum bizde de yaşanmıştır.

2022-2023 eğitim öğretim yılı için Kocaeli Simya Koleji ile sözleşmesi bulunmasına rağmen iki öğretmen;Fen bilgisi öğretmeni (.....) ve Sınıf öğretmeni (.....) diğer okulun şartlarının daha iyi olduğunu söyleyerek okulumuzdan Temmuz ayı başı itibariyle ayrılmışlardır. Geçmişe bir sünger çekerek bundan sonraki süreçte etik olmayan bir şekilde kurumlarımızdan ayrılan öğretmenler hakkında birbirimizi haberdar etmemiz dayanışmamız anlamında iyi olacaktır.”

(.....) (İlgili numaranın (.....)⁴⁴ ait olduğu tespit edilmiştir):

“19 Şubat'ta imza attığımız rehber öğretmen, bugün iş başı yapıyor, anlaştığımız rakamın üzerine (.....)TL istiyor, Ocak ayında da tekrar zam sözü istiyor. Böyle olur mu dediğimizde de teklifler var diyor. Bu okulları bizler mi yöneteceğiz, yoksa anahtarı sendikalarla, Twitter gibi platformlarla birbirini zehirleyen kişilere mi bırakacağız?

Artık iş maddi yükten ziyade emeğimiz açısından ciddi bir eziyet ve meşguliyet haline geldi.

6 aydır eksikim yok, anlaştım dediğim öğretmeni tekrar aramak, bulmak, görüşmeler yapmak bize olduğu gibi hepimize yük oluyor.

Bu anlamda bugünü tekraren milat alarak, bundan sonrasını planlayacak her şeye varız.

(.....) Hanım ve (.....) beylerin yönetimiyle ilk adımı atılan bu birlikteliğin güçlenerek devamı noktasında üzerimize düşen her şeyi yapmaya hazırız.”

(.....) (İlgili numaranın (.....)⁴⁵ ait olduğu tespit edilmiştir):

“Özellikle sınıf öğretmenleri nde bu dönem bu tarz ahlaksızlıkları çok olabilir acizane bütün arkadaşlardan istirhamımız sözleşmesini bozmaya gelen sınıf öğretmeni de buradan paylaşması diğer okulunda buna mukabil sözleşme imzalamaması bu sene bunu oturma bilirsek sistem düzelir tabii ki kurumlar arasında öğretmen idareci geçişleri olur gayet doğal fakat hepimizin belirttiği gibi sözleşme imzalayıp ya da kurumla mahkemelik olup haksız yere bunu kullanmak isteyenlere fırsat vermemek gerekir

Değerli arkadaşlar biz yemek artışı ile ilgili daha önce almış olduğumuz ortak karar doğrultusunda hazırlanan mektubu muz (.....) hocamızdan aldık gerekli

⁴² (.....) isimli kişi BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisidir.

⁴³ (.....) isimli kişi SİMYA KOLEJİ yetkilisidir.

⁴⁴ (.....) isimli kişi MY KOLEJ yetkilisidir.

⁴⁵ (.....) isimli kişi UĞUR OKULLARI yetkilisidir.

düzenlemeyi yapıp yarın sabahtan itibaren velilerimize göndermiş olacağız bu konuda alınan herhangi bir farklı aksiyon varsa paylaşmanızı değerli bulurum”

(.....)⁴⁶ :

“Değerli arkadaşlar.Bugün geldiğimiz noktada bu grupların kurulmuş olması,bu konuların konuşuluyor olması.Personellerin buradan paylaşılması,birçok konuda ortak karar alınabilmesi zaten birçok sıkıntı yaşayan sektörümüz için değerli ve önemli diye düşünüyorum. Geçmişte yapılan etik dışı davranışların bundan sonra yapılmaması hususunda tüm arkadaşların iyi niyetli ve dürüst davranacağına inanıyorum.Bu birlikteliğe uymayan kurumlarda ya yalnızlaşacak yada zamanla bunun değerini anlayıp uyacaklardır diye düşünüyorum.

Yemek artışı ile ilgili yazıyı biz kurum olarak bugün velilerimize gönderdik.Henüz olumsuz bir dönüş almadık.Bu konudada Okullarımız hassas davranırsa kazançlı çıkarız diye düşünüyorum.Bu arada bu birlikteliğe katkı sunan ve bizlere destek veren tüm yönetici arkadaşlara teşekkür ediyorum.”

(.....) (İlgili numaranın (.....)⁴⁷ ait olduğu tespit edilmiştir):

“Yemekteki fiyat artışı ile ilgili yazıyı biz de Kocaeli Simya Koleji olarak velilerimizle paylaştık, ufak tefek tepkiler alsak da dik durarak bu kararımızın değişmeyeceğini ve tüm özel okullar tarafından alındığını söyleyince velilerimiz yemek ek artışını kabul ederek sözleşmelerini imzalamaya başladılar.”

(.....)⁴⁸ :

“Bahçeşehir koleji olarak %50 ilave ederek veliler ile paylaştık. Şimdilik herhangi bir olumsuz dönüş almadık.”

18.08.2022 tarihli yazışma:

(.....) (İlgili numaranın (.....)⁴⁹ ait olduğu tespit edilmiştir):

“Değerli arkadaşlar; sektörümüz adına yaşadıklarımız düşünülürse birlikte hareket etmenin önemi açıkça ortadadır. Bu güne kadar bilinçli/bilinçsiz de olsa, yeni açılan kurumların diğerlerinden etik olmayan şekillerde öğretmen almasından çok çekmiş 30 yıllık bir kurum yetkilisi olarak geline dayanışma noktasını son derece önemsiyorum. (.....) Hanım ve (.....) Hocam ile telefonda görüşüyoruz, buradan da bir kez daha tüm emeği geçenlere teşekkür ediyorum. Atafen Koleji olarak yemek artış yazısını uyarlayarak velilerimizle paylaşacağız. İyi çalışmalar diliyorum.”

26.08.2022 tarihli yazışma:

(.....) (İlgili numaranın (.....)⁵⁰ ait olduğu tespit edilmiştir):

“Değerli arkadaşlar;

Anasınıfında, önümüzdeki dönem için anlaşmış olduğumuz öğretmenlerimizden (.....), başka bir kurum daha iyi teklif verdi diyerek bugün gelip istifa etmiştir. Öğretmenimizin atamasının onaylanmış ve göreve başlamasına 2 gün kalmış olmasına rağmen, böyle bir tavır sergilenmesi, öğretmenlik etik ve ahlakına

⁴⁶ (.....) isimli kişi BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisidir.

⁴⁷ (.....) isimli kişi SİMYA KOLEJİ yetkilisidir.

⁴⁸ (.....) isimli kişi BAĞÇEŞEHİR KOLEJİ yetkilisidir.

⁴⁹ (.....) isimli kişi ATAFEN KOLEJİ yetkilisidir.

⁵⁰ (.....) isimli kişi UĞUR OKULLARI yetkilisidir.

uymamıştır. 300-500 lira fark için Kurumunu ve öğrencilerini mağdur eden öğretmenimiz,eminim ki gittiği kuruma da hiçbir fayda sağlamayacaktır.

Öğretmenimiz ile anlaşma yapan kurumun, hassasiyetle hareket edeceğini ümit ediyorum. Saygılarımla”

29.08.2022 tarihli yazışma:

(.....)⁵¹ :

“Değerli arkadaşlar, Okulumuzda uzun süredir fen bilgisi öğretmeni olarak çalışan ve önümüzdeki yıl içinde sözleşme imzalayan (.....) bugün dersleri başlamasına rağmen sözleşmesini iptal ettiğini söyleyip işi bırakmıştır.Derslerin başladığı gün böyle bir davranışta bulunması etik olmamıştır.Böyle durumlarla ilgili daha hassas davranmamız kanaatindeyim.Bilgilerinize sunarım.”

(.....) (İlgili numaranın (.....)⁵² ait olduğu tespit edilmiştir):

“Biz de Fen Bilgisi öğretmeni olarak (.....)’ı aynı şekilde sizlere iletiyoruz. Bugün itibarıyla bizden ayrıldı, başvuru halinde benden bilgi alabilirsiniz.”

I.6. Değerlendirme

I.6.1. Kanun’un 4. Maddesi Çerçevesinde Yapılan Değerlendirme

- (49) 4054 sayılı Kanun’un “Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar” başlıklı 4. maddesinin ilk fıkrasında; “Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.” hükmü yer almaktadır.
- (50) Söz konusu hükmün temel amacı, her bir teşebbüsün ticari politikalarını ve piyasadaki faaliyetlerini tek başına, bağımsız olarak belirlemesidir. Bu doğrultuda her bir teşebbüsün fiyat, üretim, dağıtım, arz miktarı vb. ekonomik parametreleri pazar koşullarına göre bağımsız bir şekilde belirlemesi gerekmektedir. Zira rekabeti bozucu nitelikteki anlaşmaların varlığı halinde, teşebbüslerin bağımsız davranışlarının yerini, anlaşma taraflarının ortak çıkarlarına hizmet eden koordineli davranışlar almaktadır. Bu tür anlaşmalar, serbest piyasa ekonomisinden elde edilmesi beklenen faydaları azaltarak kaynakların etkinsiz kullanılmasına ve serbest piyasa sisteminin sağladığı refahın piyasadaki aktörlere hak etmedikleri oranda dağılmasına yol açmaktadır⁵³.
- (51) Teşebbüsler arasında gerçekleştirilen amacı veya etkisi itibarıyla rekabeti sınırlayan anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin kararlarının yasaklandığı görülmektedir. 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesinin gerekçesinde; “Bu Kanunun amacı rekabetin korunması olduğuna göre, rekabeti engelleyici, kısıtlayıcı veya bozucu teşebbüsler arası anlaşma ve uygulamaların yasaklanması gerekir. Maddenin amacı bakımından anlaşma, hukuki şekil şartlarına uymasa bile tarafların kendilerini bağlı hissettikleri her türlü uzlaşma ya da uyuşma anlamında kullanılmıştır. Anlaşmanın yazılı veya sözlü olmasının önemi yoktur.” şeklinde ifadelerde bulunulmuştur. Bu kapsamda, 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi anlamında bir anlaşmanın varlığında teşebbüsler arasında aynı yönde irade uyuşması veyahut pratik bir işbirliği sağlayan doğrudan veya dolaylı uygulamaların rekabet hukuku nezdinde ihlal niteliği taşıması söz konusudur.

⁵¹ (.....) isimli kişi BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisidir.

⁵² (.....) isimli kişi MY KOLEJ yetkilisidir.

⁵³ Kurulun 01.04.2021 tarihli ve 21-18/229-96 sayılı kararı (Yonga Levha).

- (52) Rekabet hukukunda "anlaşma" kavramı geniş yorumlanmakta, anlaşmanın yazılı olması, hukuken geçerli olması veya bir yaptırım içermesi gerekmemektedir. Aksine 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin, şekline bakılmaksızın, taraflar arasında belirli bir irade uyuşmasını içeren, tüm anlaşma ve/veya uyumlu eylemleri kapsadığı kabul edilmektedir. Yine anlaşma tarafı herhangi bir teşebbüsün, anlaşmanın oluşmasında sınırlı katkı vermesi veya anlaşmayı tam olarak uygulamaması, teşebbüsün anlaşmanın tarafı olmadığı anlamına gelmemektedir.
- (53) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin uygulanması bakımından ise anılan madde kapsamına giren uygulamaların amaç veya etki unsurlarından sadece birini barındırması Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varılması için yeterli kabul edilmektedir. Dolayısıyla amaç yönünden rekabeti kısıtlayan anlaşmaların varlığı halinde ihlalin gerçekleşmesi için bu anlaşmanın uygulanması veya piyasada rekabeti bozucu etkilerinin görülmesi ya da bu etkilerin ispatı aranmamaktadır. Fiyat tespiti, arz kısıtlaması, pazar veya müşteri paylaşımı gibi açık kısıtlamaların ise amacı itibarıyla rekabeti kısıtlayıcı oldukları kabul edilmektedir. Rekabeti kısıtlama amacı bulunan bir anlaşma doğası gereği 4. madde kapsamında ihlal teşkil ettiğinden, söz konusu anlaşmanın pazardaki fiili veya potansiyel etkilerinin incelenmesine gerek bulunmamaktadır. Ayrıca belirtmek gerekir ki doğası gereği rekabeti kısıtlayıcı olduğu kabul edilen karteller, pazardaki etkiye bakılmaksızın amacı bakımından ihlal kabul edilmektedir⁵⁴.
- (54) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin uygulanması bakımından önem arz eden bir başka ilke, teşebbüsler arasında gerçekleşen iletişimi gösteren delillerinin değerlendirilmesine ilişkindir. Yukarıda değinildiği üzere 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yer alan hükmün temel amacı, her bir teşebbüsün kendi ticari politikalarını ve piyasadaki faaliyetlerini tek başına, başka bir deyişle bağımsız olarak belirlemesini sağlamaktır. Bunun gerekçesi, piyasadaki rekabetin ortaya çıkmasını tetikleyen temel dinamiğin, teşebbüsler arasında birbirlerinin ne şekilde davranacağına ilişkin olarak yaşanan belirsizlik olduğu yönündeki kabuldür. Dolayısıyla teşebbüslerin gelecekteki davranışlarına yönelik belirsizliği azaltan veya ortadan kaldıran davranışların 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılabilmektedir⁵⁵.
- (55) Bu bağlamda özellikle fiyat, arz miktarı, satış stratejisi, maliyet gibi stratejik verilere ilişkin bilgiler içeren iletişimler tek taraflı olarak sunulduğunda dahi rekabet ihlali olarak değerlendirilebilmektedir. Nitekim belirtilen nitelikte bir iletiyi alan teşebbüs, rekabeti sınırlayıcı bir uzlaşmanın tarafı olmayacağını derhal ve açıkça karşı tarafa bildirmediği sürece uzlaşmaya zımnen irade göstermiş sayılmaktadır. Zira rakiplerinden değinilen unsurları taşıyan bir ileti alan teşebbüsün, sözü edilen bilgileri kendi ticari politikalarında dikkate almamasının mümkün olmadığı kabul edilmektedir. Bir başka ifadeyle, rakiplerinin fiyatının artacağını ya da sabit kalacağını bilen bir teşebbüs için geleceğe ilişkin belirsizlik azalmakta, fiyatlama kararları bu bilgiye göre şekillenmekte, bu durum ise teşebbüsün rekabet hukuku anlamında rakiplerinden bağımsız karar vermediği anlamına gelmektedir⁵⁶.

⁵⁴ Kurulun 29.03.2018 tarihli ve 18-09/180-85 sayılı kararı (Adıyaman Otogaz).

⁵⁵ Kurulun 07.03.2011 tarihli ve 11-13/243-78 sayılı kararı syf.91 (Banka-1 Maaş Promosyon); 14.01.2016 tarihli ve 16-02/44-14 sayılı kararı para. 162 ve 177 (Ege Bölgesi Çimento); 18.04.2011 tarihli ve 11-24/464-139 sayılı kararı syf. 43 (Otomotiv); 08.03.2013 tarihli ve 13-13/198-100 sayılı kararı para. 185, 205, 213, 316. (Banka-2 Faiz).

⁵⁶ Kurulun 18.04.2011 tarihli ve 11-24/464-139 sayılı kararı syf. 58 (Otomotiv); 08.03.2013 tarihli ve 13-13/198-100 sayılı kararı para. 111-113 (Banka-2 Faiz).

- (56) Öte yandan Yatay İşbirliği Anlaşmaları Hakkında Kılavuz'un (Yatay Kılavuz) 45. paragrafı; "...bilgi değişimi, rekabete duyarlı bilgilerin değişimi ile pazardaki belirsizliği azaltıyor ve rekabeti kısıtlayıcı işbirliğini kolaylaştırıyorsa, 4. madde kapsamında ihlal teşkil edebilecektir." ifadelerini; aynı Kılavuz'un 57. paragrafı ise "...rakiplerin, gelecekte uygulamayı planladıkları fiyat, üretim ya da satış miktarı gibi rekabete duyarlı bilgileri aralarında değişmesi, genellikle fiyat ya da miktar tespiti amacı taşıdığı için, normal koşullar altında kartel olarak değerlendirilir." ifadelerini içermektedir. İlgili ifadelerden, geleceğe yönelik rekabete hassas bilgilerin piyasada rekabet edilen başka bir teşebbüsle paylaşılmasının, rekabeti ihlal edebileceği değerlendirilmektedir.
- (57) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi; pazarda hassas nitelikteki stratejik bilgi ve parametrelerin teşebbüsler arasında değişimi, rekabeti kısıtlayıcı nitelikte rakipler arası anlaşmalar ile uyumlu eylemlerin varlığı halinde amaç veya etki bakımından birinin varlığı durumunda ihlalin oluşmuş sayılacağını öngörmektedir. Teşebbüslerin paralel davranışları pazarda herhangi bir etki doğurmasa bile ihlal olarak değerlendirilebilmektedir. Bu doğrultuda, teşebbüslerin paralel davranışlarının ilgili pazardaki etkisinin ispat edilmesine gerek bulunmamaktadır.

1.6.2. Girdi Piyasalarında Gerçekleşen İhlallerin Rekabet Hukuku Kapsamında Değerlendirilmesi

- (58) Rekabet hukuku, ürün piyasalarına yönelik uygulamaların ötesinde girdi ve çıktı pazarları arasındaki rekabeti kısıtlayıcı anlaşmaları da incelemektedir. Bu kapsamda alım kartelleri ile satım kartelleri eşit derecede ele alınmakta olup her iki ihlal türü açısından gerçekleştirilen rekabeti sınırlayıcı anlaşmaların etkisi ve incelenmesi bakımından fark bulunmamaktadır. Mal veya hizmet piyasasında alım fiyatını doğrudan veya dolaylı olarak belirlemek suretiyle koordineli şekilde hareket eden alıcılar, aralarındaki rekabeti karşılıklı olarak kaldırmayı amaçlamaktadır. Kurulun girdi piyasalarında ihlalin gerçekleştiğine yönelik geçmiş kararları olmakla birlikte 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) bendinde "*mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi*" hukuka aykırı bulunarak yasaklanmıştır. 4054 sayılı Kanun'un ilgili bendinden anlaşıldığı üzere rekabet hukukunun satım tarafı ile sınırlı olmadığı ve alım tarafında meydana gelen rekabeti kısıtlayıcı eylemleri de yasakladığı görülmektedir. Alım kartelleri amaç bakımından ihlal olarak değerlendirildiğinden etki analizi yapılması gerekmemektedir⁵⁷.
- (59) Kurulun *Çiğ Süt* Kararında⁵⁸ Isparta ili Şarkikaraağaç ilçesinde, süt ve süt ürünleri ticareti ve nakliyesi ile iştigal eden teşebbüslerin kendi aralarında akdettikleri bir protokol çerçevesinde ilçe merkezi, kasaba ve köyleri kendi aralarında paylaştıkları; bu paylaşıma aykırı olarak başka bir köyün sütünü alan kişilere tazminat yaptırımı uygulandıkları ve böylece toplanan çiğ sütün fiyatını ve ödeme koşullarını birlikte tespit ettikleri iddiası incelenmiştir. Kararda soruşturma tarafı teşebbüsler tarafından Şarkikaraağaç ve/veya Konya'da köy bazında bölge paylaşımı yapıldığı tespit edilmiş ve "*rekabet hukukunda fiyat belirleme, bölge paylaşımı ve alım boykotu gibi eylemler en çok bilinen ve üzerinde tartışmanın en az yaşandığı ihlallerdir.*" değerlendirmesi yapılarak ihlalin tarafı teşebbüslerin anlaşarak üretimde kullandıkları çiğ sütün müstahsilden alım fiyatını pazar dışında belirlemek ve çiğ süt alımlarını belirli

⁵⁷ <https://www.oecd.org/daf/competition/purchasing-power-and-buyers-cartels-2022.pdf> (Erişim Tarihi:01.03.2024).

⁵⁸ Kurulun 26.07.2006 tarihli ve 06-56/714-204 sayılı kararı.

dönemlerde durdurmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine ve bireysel muafiyetten yararlanmak için gerekli koşulları sağlamadığına karar verilmiştir.

- (60) Kurulun *Kiraz* kararında⁵⁹ kiraz alımı yapan teşebbüslerin ihraçlık kiraz pazarında alım şartları konusunda anlaşarak alım pazarında kartel oluşturdukları değerlendirilmiş, yapılan etki analizinde piyasadaki fiyat hareketlerinde kartel anlaşmasına uygun davrandıkları tespit edilerek 4054 sayılı Kanunun 4. maddesini ihlal ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan kararda *“fiyat ya da her türlü alım ve satım şartlarının tespiti 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı, rekabet hukuku bakımından da hiçbir haklı gerekçeyle dayandırılmayan per se yasak eylemlerdendir.”* değerlendirmesi yapılmıştır. Her ne kadar *“per se”* müessesesi ABD rekabet hukuku uygulamasında karşılık bulsa da kararda incelenen anlaşmanın mehz AB rekabet hukuku uygulamasında olduğu gibi esasında *“amacı itibarıyla rekabeti kısıtlayıcı”* olduğu değerlendirilmiş ve Kanun'un 5. maddesinde yer alan şartları sağlamaması nedeniyle muafiyet tanınamayacağı sonucuna ulaşılmıştır.
- (61) Kurulun *Vişne* kararında⁶⁰ vişne alımı yapan teşebbüslerin aralarında anlaşarak vişne alımlarında üreticiye teklif ettikleri fiyatları kademeli olarak düşürmek suretiyle üreticiyi zarara uğrattıkları iddiası incelenmiştir. Söz konusu kararda vişne alıcısı teşebbüslerin, üreticilere ilan edilen fiyatlar üzerinden gizli artırımlar yapılmaması amacıyla piyasadaki rakip teşebbüslerle iletişime geçmeleri 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal niteliğindeki durumlardan biri olarak kabul edilmekle birlikte, gerek piyasadaki aksaklıklar ve rekoltede olağan dışı düşüş yaşanması, gerekse şikâyetlerde iddia edildiği şekilde alım fiyatlarının vişne alımı yapan teşebbüsler tarafından gerçekleştirilen toplantı sonrasında düşürüldüğünü gösteren fiyat hareketlerine ulaşılamaması dikkate alınarak soruşturma açılmamıştır. Diğer taraftan soruşturma tarafı teşebbüslere Karar konusu uygulamaların 4054 sayılı Kanun kapsamında ihlal teşkil edebilecek nitelikte olması nedeniyle, bu uygulamalara son verilmesi yönünde görüş yazısı gönderilmiştir.
- (62) Kurulun alım piyasalarına yönelik kararları ele alındığında, *Kuru İncir* kararında⁶¹ soruşturmaya konu teşebbüslerin aralarında anlaşarak kuru incir azami alım fiyatlarının belirlenmesine yönelik anlaşma yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine karar verilmiştir. Ayrıca kararda *“kuru incir alım fiyatlarının azami seviyesinin ortak biçimde belirlenmesi yoluyla ortaya çıkan anlaşmanın amacının incir alım fiyatlarını baskılamak olduğu”* ifade edilerek anılan anlaşmaya bireysel muafiyet tanınamayacağı kanaatine varılmıştır.

1.6.3. İş Gücü Piyasasına Yönelik Rekabet Hukuku Yaklaşımı

- (63) Çalışanlara ödenen ücretler, özellikle hizmet sektörlerinde, teşebbüslerin önemli maliyet kalemlerinden birini oluşturmaktadır. Bu nedenle, belirli çalışanların istihdamına yönelik rekabet halinde olan teşebbüsler, çalışan ücretlerini baskılayacak ve çalışanların teşebbüsler arasında hareketliliğini kısıtlayacak anlaşmalara taraf olabilmektedir. Bir ürünün üretiminde girdi niteliği taşıyan çalışanların oluşturduğu iş gücü kaynağının paylaşılmasına yönelik teşebbüsler arası anlaşmaların, teşebbüslerin maliyet yapılarını ve rekabetçi stratejilerini benzeştireceği söylenebilecektir. Bu türden anlaşmaların çıktı pazarlarına etkisi konusunda ise farklı görüşler bulunmaktadır. Özellikle teşebbüsler tarafından bu nitelikteki anlaşmaların yatırımın maliyetini kurtarması yönünde savunma yapıldığı görülmektedir. Ağırlık kazanan görüş ise işveren konumundaki teşebbüslerin yaptıkları rekabet karşıtı anlaşmalar ile bir alıcı gücü

⁵⁹ Kurulun 24.07.2007 tarihli ve 07-60/713-245 sayılı kararı.

⁶⁰ Kurulun 14.09.2011 tarihli ve 11-47/1181-422 sayılı kararı.

⁶¹ Kurulun 16.03.2012 tarihli ve 12-12/383-112 sayılı kararı.

yarattıklarını ve nihayetinde bu alıcı gücünü iş gücü kaynağı alımlarını kısarak kullandıklarını, böylelikle girdide yaşanan düşüş sonucunda ürün pazarındaki çıktının azalmasının fiyatların artmasına sebep olduğunu savunmaktadır⁶².

- (64) İş gücü piyasasına yönelik teşebbüsler arası anlaşmalar konusunda tartışmaya açık olmayan kısım ise bu tip anlaşmaların girdi niteliğindeki iş gücü piyasasında ve çalışanlar üzerinde yarattığı olumsuz etkilerdir. Bu kapsamda birçok otorite aldığı kararlarda doğrudan iş gücü piyasasında doğacak etkileri temel alarak teşebbüsler arası anlaşmaların rekabet karşıtı niteliğini saptamaktadır.
- (65) İş gücü piyasalarındaki teşebbüsler arası rekabeti kısıtlayıcı anlaşmalar genellikle çalışan ayartmama ve ücret tespiti anlaşmaları formunda ortaya çıkmaktadır. Ayartmama anlaşmaları kısaca *“bir teşebbüsün bir başka teşebbüsün çalışanlarına iş teklif etmemesine veya bu çalışanları işe almamasına ilişkin olarak, doğrudan veya dolaylı şekilde yapılan anlaşmalar”* olarak tanımlanmaktadır⁶³. Ayartmama anlaşmalarının farklı form ve kapsamda oluşturulması mümkündür. Örneğin, yalnızca rakip teşebbüsün mevcut çalışanlarının istihdam edilmemesi şeklindeki bir anlaşmaya rastlanabileceği gibi geçmişte rakip teşebbüste çalışan fakat hâlihazırda farklı bir teşebbüste çalışan personelin dahi istihdam edilmemesine yönelik anlaşmalara da rastlanabilmektedir. Benzer şekilde anlaşma tarafları arasında çalışanların ayartılmamasına yönelik bir süre sınırı saptanabilmektedir. Diğer yandan çalışan ayartmama anlaşmaları belirli çalışan grupları özelinde yapılabileceği gibi teşebbüsün bütün çalışanlarını kapsayacak şekilde de yapılabilmektedir.
- (66) Çalışan transferlerini sağlayan en önemli unsur teşebbüsler arası maaş farklılıklarıdır. Bu farklılıklar iş gücü pazarı açısından rekabeti oluşturan esas unsur olduğundan, teşebbüsler rakipleri ile yapacakları ücretlerin tespit edilmesine veya doğrudan çalışanların ayartılmamasına yönelik anlaşmalar ile iş gücü pazarına yönelik rekabeti ortadan kaldırmayı tercih edebilmektedir. Bu anlaşma türlerinin yanı sıra çalışanlara ilişkin hassas bilgilerin paylaşılması ve iş koşullarının rakiplerce belirlenmesi gibi ihlal türlerine de rastlanabilmektedir⁶⁴.
- (67) Ücret tespiti ve çalışan ayartmama gibi anlaşmaların iş gücü pazarında rekabet karşıtı etkiler doğurmasının iktisadi temelinde bu anlaşmaların rakipler arasında iş gücü pazarının alım tarafında monopson gücü oluşturmaları yatmaktadır. İş gücü piyasalarında monopson kavramı, teşebbüslerin çalışan ücretlerine ve diğer çalışma koşullarına karar verebilmesine imkân tanıyan pazar gücüne sahip olduğu durumları ifade etmektedir. Monopson gücü, bir iş gücü piyasasında az sayıda işverenin bulunmasıyla bağlantılı olarak alıcı yoğunlaşması kaynaklı olabileceği gibi iş gücü piyasasına özgü farklı değişkenlerden de kaynaklanabilmektedir. Özellikle iş gücü piyasasına özgü değişkenler sebebiyle birçok piyasada teşebbüsler arası bir anlaşma olmasa dahi emek alımlarında bir monopson gücü olduğu kanatine varılmıştır. Bu minvalde bir örnek; çalışanların, ücretlerinde meydana gelen düşüslere tepkisini iş değiştirerek gösteremediğini ortaya koyan çalışmalarda yatmaktadır⁶⁵.
- (68) Teşebbüslerin iş gücü piyasasındaki monopson gücünü doğuran etkenler ne olursa olsun, teşebbüslerin yapacakları rekabet karşıtı anlaşmalarla monopson gücü çok daha görünür hale gelmekte ve yapay şekilde çalışma koşulları ve ücretler baskılanmaktadır.

⁶² NAIDU, S., E. POSNER ve E. G. WEYL (2018), “Antitrust Remedies for Labor Market Power”, *Harvard Law Review*, Vol: 132, No: 2, s. 559.

⁶³ Rekabet Terimleri Sözlüğü, Gözden Geçirilmiş Altıncı Baskı, 2019, s.51.

⁶⁴ OECD (2020), “Competition in Labour Markets-Background Note”, s.19-21.

⁶⁵ OECD (2020), “Competition in Labour Markets- Background Note”, s. 8.

İşçiler karşısında pazarlık gücü daha yüksek olan işverenlerin aralarında anlaşmak suretiyle işçilerin çalışma koşullarını olumsuz yönde değiştirmesi işçi ve işveren arasındaki güç farkı nedeniyle daha da etkili olmaktadır.

- (69) Bu noktada iş gücü pazarında yaşanan rekabet ihlalleri açısından zarar teorisine yönelik oluşabilecek şüphelerin giderilmesi gerekmektedir. Temel bir yaklaşımla rekabet hukuku, ürünlerin alıcılarının ve satıcılarının serbest piyasa olanaklarını korumayı amaçladığı gibi iş gücü hizmetlerinin alıcıları ve satıcıları adına da aynı amacı taşımaktadır. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi mal ve hizmet piyasalarındaki rekabetin doğrudan veya dolaylı olarak engellenmesini, bozulmasını ya da kısıtlanmasını ihlal olarak kabul etmiştir. Keza iş gücü pazarındaki eylem ve anlaşmalar ile mal ve hizmet piyasalarındaki rekabetin dolaylı olarak engellenmesi de mümkündür. 4054 sayılı Kanun'un 3. maddesinin gerekçesinde yer alan "*Kuşkusuz, toplu pazarlık esasının kabul edildiği emek piyasası bu tanımın dışındadır.*" ifadesi işverenler arasında yapılan anlaşmaları Kanun kapsamı dışında tutmak amacını taşımamaktadır. Gerekçedeki toplu pazarlık esasına yapılan vurgu toplu iş sözleşmeleri, sendikalar gibi kurumların rekabet hukuku uygulamalarına konu edilip edilemeyeceği tartışması açısından önem taşıyacak olsa bile, Kurul kararlarında da yer verildiği üzere teşebbüsler arasındaki iş gücü pazarına yönelik anlaşmaların 4054 sayılı Kanun kapsamında incelenebilir olduğu görülmektedir.
- (70) Esasen, iş gücü pazarlarına yönelik rekabet hukuku uygulamasının temel kısmını oluşturan çalışanların maaşlarını sabitlemeye/çalışan ayartmamaya yönelik yapılan anlaşmalar pazarın satım tarafında kurulan kartellerden farklı değildir. Pazarın alım ve satım tarafında bulunmaları farklılığı dışında; çalışan ayartmama anlaşmaları ile müşteri/pazar paylaşımı anlaşmalarının, ücret tespiti anlaşmaları ile fiyat tespiti anlaşmalarının temel bir farklılığı bulunmadığı gerek doktrinde gerekse de içtihat ile ortaya konulmuştur⁶⁶. Gerek literatürde gerekse yurt dışı otorite kararlarında bu anlaşmaların amaç yönünden rekabeti kısıtladığı belirtilmektedir. Zira pazarın çıktı tarafında yapılan fiyat tespiti ve pazar/müşteri paylaşımı anlaşmalarından temel bir farklılığı bulunmayan bu türden anlaşmalara etki temelli yaklaşmak, çıktı pazarındaki fiyat tespiti ve pazar/müşteri paylaşımı anlaşmalarına etki temelli yaklaşımdan farksız olacaktır.
- (71) Konu hakkında yabancı rekabet otoritelerinin de rehberlerine ve kararlarına rastlanmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD), 2016 yılında Federal Ticaret Komisyonu (*Federal Trade Commission-FTC*) ve Adalet Bakanlığının (*Department of Justice-DOJ*) yayımladığı İnsan Kaynakları Uzmanları İçin Anti-tröst Rehberi'nde (Rehber)⁶⁷, hâlihazırda kurulmuş bir meşru iş birliği (bir devralma veya hizmet sözleşmesi gibi) ile ilgili ve bu iş birliği açısından makul bir şekilde gerekli olmayan anlaşmalar açık çalışan ayartmama anlaşması olarak kabul edilerek *per se* ihlal niteliğinde değerlendirilmiştir. Ayrıca Rehber'de, resmi veya gayri resmi, sözlü veya yazılı olup olmadığı fark etmeksizin, teşebbüslerin çalışan ayartmama anlaşmaları yapmaktan kaçınması gerektiği ve konunun adli soruşturmalara da konu edileceği açıklanmıştır. Yine bu anlaşmaların, ilgili iş gücü pazarlarında rekabeti, fiyat belirleme ya da pazar paylaşımı anlaşmaları gibi düzeltilemez şekilde ortadan kaldırdığı, teşebbüsler arası herhangi bir anlaşma bakımından da makul bir şekilde gerekli olmadığı ve çalışanları daha iyi iş olanakları için pazarlık edebilme imkânından mahrum

⁶⁶ In re: Railway Industry Employee No-Poach Antitrust Litigation", Civil No.2:18-MC-00798-JFC, MDL No.2850 (<https://www.justice.gov/atr/case-document/file/1131056/download>), Erişim Tarihi: 09.2.2024.

⁶⁷DOJ ve FTC (2016), "Antitrust Guidance For Human Resource Professionals", <https://www.justice.gov/atr/file/903511/download>, s.3, Erişim Tarihi: 11.02.2024.

bırakmak suretiyle rekabeti engelledikleri ifade edilmiştir. Diğer taraftan ABD’de meşru bir iş birliğinin parçası olan anlaşmalar için ise etki temelli yaklaşımlar benimsenmektedir.

- (72) 2010 yılında DOJ’nin duyurduğu *Adobe* davasıyla⁶⁸ başlayan Silikon Vadisi Davaları’nın öne çıktığı görülmektedir. Silikon Vadisi’ndeki önde gelen teknoloji şirketlerinin birbirlerinin çalışanlarına iş teklif etmeme konusunda anlaşmış olduğunu belirten DOJ, anlaşmanın *per se* ihlal yarattığını öne sürmüştür⁶⁹. Benzer diğer bir dava ise *Lucasfilm* davasıdır⁷⁰. Bu anlamda ABD’de açık çalışan ayartmama anlaşmalarının *per se* niteliğinin netleştiği söylenebilecektir.
- (73) Birleşik Krallık rekabet otoritesi (Competition and Markets Authority-CMA) ise 09.02.2023 tarihinde, işverenlerin anti-rekabetçi uygulamalardan nasıl kaçınacaklarına ilişkin bir tavsiye metni yayımlamıştır⁷¹. Söz konusu metinde emek piyasasında çalışan ayartmama, ücret tespiti ve bilgi değişimine yönelik rekabet ihlallerinin hangi durumlarda meydana gelebileceği açıklanmış, bu durumların önüne geçmek için atılabilecek adımlara yer verilmiş ve bahse konu uygulamalara tanık olan veya bu uygulamaların parçası olanların CMA’yı bilgilendirmeleri talep edilmiştir. Rekabet otoritelerinin iş gücü pazarına yönelik aldıkları kararlardan bazılarına aşağıda değinilecektir.
- (74) *Exxon* kararında⁷² teşebbüslerin geçmiş ve mevcut maaş bilgilerini karşılaştıran periyodik anketler düzenledikleri, mevcut ve gelecekteki maaş bütçelerinin tartışıldığı düzenli toplantılara katıldıkları bir sistem kurulduğu, teşebbüslerin deneyimli çalışanlarının geçişini engellediği ve başka firmalara geçiş yapabilecek çalışanları engellemek üzere yapılan toplantıların çalışan maaşlarını artırmaya yönelik teşvikini azalttığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte kararda çalışanlara ait ücret bilgilerinin ve teşebbüslerin geleceğe yönelik maaş bütçelerinin rakiplerle paylaşılmasının ihlal yaratabileceği ifade edilmiştir.
- (75) Arizona’daki hastane ve bakım merkezlerinin oluşturduğu ve toplu alımlar yapan bir teşebbüs birliğinin, üyelerine hemşire sağlayan bürolar ile yaptığı anlaşmayı inceleyen DOJ, bu anlaşmanın hastaneler arasında hemşire sağlamaya yönelik rekabeti azalttığı, bu doğrultuda hemşire sağlayan bürolara ödenecek ücreti (dolayısıyla hemşirelere ödenecek maaşları) düşürdüğünden bahisle kanunu ihlal ettiği kararına ulaşmıştır⁷³.
- (76) AB rekabet hukuku uygulamasında iş gücü piyasalarına yönelik Komisyon nezdinde alınmış bir karar henüz bulunmamakla birlikte,+ ulusal rekabet otoritelerinin muhtelif kararlarıyla karşılaşılmaktadır. Öyle ki İngiltere ve Fransa rekabet otoriteleri esasen fiyat anlaşmalarını inceledikleri manken ajanslarına yönelik kararlarında dolaylı olarak modellerin ücretlerinin belirlenmesi anlamına gelen anlaşmaları da inceleyerek amaç bakımından ihlal tespitinde bulunmuştur.
- (77) Gerek çalışan ayartmama hükümlerine gerekse de ücret tespiti ve maaş bilgisi paylaşmaya değinen Kurul kararları da bulunmaktadır. 28.07.2005 tarih ve 05-49/710-195 sayılı Kurul kararında dizi yapımcılarının oyuncu transferi yapmama ve sabit ücret uygulanması hususlarında aralarında anlaştıkları iddiası incelenmiştir. Kararda, “4054

⁶⁸ *United States v. Adobe Sys. Inc.*, No. 10-CV-01629 (D.D.C. 2010).

⁶⁹ https://www.justice.gov/atr/case-document/complaint-0_para.3, Erişim Tarihi: 17.03.2024.

⁷⁰ *United States v. Lucasfilm Ltd.*, No. 10-CV-02220 (D.D.C. 2010).

⁷¹ <https://www.gov.uk/government/publications/avoid-breaking-competition-law-advice-for-employers/employers-advice-on-how-to-avoid-anti-competitive-behavior>, Erişim Tarihi: 17.10.2023.

⁷² *Todd v. Exxon*, 275 F.3d 191, 198 (2d Cir. 2001).

⁷³ Competitive Impact Statement, *United States v. Arizona Hosp. & Healthcare Ass’n & AzHHA Service Corp.*, No. CV07-1030-PHX (D. Ariz. 2007).

sayılı Kanunun 4. maddesinin (a) bendi gereğince "mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi" yasaktır. Bu çerçevede, TV dizisi yapımcıları, oyuncu ücretlerini anlaşma yoluyla belirledikleri takdirde, bu eylemin maddede bahsi geçen alım fiyatlarını belirleme anlamına geleceği ve bu durumun açık bir biçimde rekabetin engellenmesi amacını taşıyacağı ve alınan prensip kararlarının uygulanması halinde piyasada rekabetin engelleneceği açıktır." değerlendirmesine yer verilmiştir.

- (78) Anılan değerlendirmede Kurulun çalışanların maaşlarının belirlenmesine yönelik anlaşmaları alım fiyatlarının belirlenmesine yönelik bir anlaşma olarak nitelediği ve böyle bir anlaşmanın rekabetin engellenmesi amacını taşıyacağını ifade ettiği görülmektedir. Bununla birlikte, yapılan incelemeler sonucunda yeterli delil bulunamadığından Kurul tarafından bir soruşturma yürütülmemiş olup oyuncu ücretlerinin sabitlenmesi suretiyle rekabetin kısıtlanması ihtimali bulunduğundan, 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca hakkında önaraştırma yapılan teşebbüslere yazılı görüş gönderilmesine hükmedilmiştir.
- (79) 03.03.2011 tarihli ve 11-12/226-76 sayılı Kurul kararında ise, Türkiye Özel Okullar Birliği Derneği'ne mensup özel okullar arasında yapılan bir anlaşmada "*Kurumlar bir başka özel okulun öğretmenini ya da çalışanına doğrudan transfer teklifi yapamazlar*" hükmünün de yer aldığı görülmektedir. Kararda ilgili anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğuna ve 5. maddesi kapsamında muafiyet alamayacağına hükmedilirken özel okullarda görev yapan öğretmenlerin başka okullara geçişinin zorlaşabileceğinin de görüldüğü, bu anlaşmaya konu ilkelerin tüketicilere belirgin bir fayda sağlamadığı, aksine gerek tüketicilere gerekse bu okullarda görev yapan öğretmenlere zarar verdiği belirtilmiştir. Özel okullar arasında yapılan toplantılarda, okul ücretlerinin tespiti, maaş ve burs gibi temel rekabet parametrelerine ilişkin bilgi paylaşımı yapıldığından, bu bilgi değişimlerinin rekabeti kısıtlayıcı bir nitelik taşıyabilecekleri değerlendirilmiştir. Kurul bu değerlendirme ile maaş bilgilerini de rekabete duyarlı bilgiler arasında sayarak bu konudaki bilgi değişimlerinin ihlal yaratabileceğini açıkça ortaya koymuştur.
- (80) 2019 yılında alınan BFİT kararında⁷⁴, franchise alanın BFİT ve/veya BFİT'in başka bir franchise alanı tarafından çalıştırılmakta/eskiden çalıştırılmış olan veya rakip firmalarda çalışmış olan hiçbir personeli BFİT'in önceden yazılı onayı olmaksızın çalıştıramayacağını ifade eden hükümler değerlendirilmiştir. Kararda ilgili hükmün, işe alımları bütünüyle yasaklamadığı ve franchise verenin önceden yazılı onayı olması koşulunun arandığı, bu nedenle klasik bir çalışan ayartmama anlaşması olmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca ilgili çalışanların transferinin yapıldığını gösterir bilgi ve belgelere de ulaşıldığından, personel transferinin kısıtlanmadığının söylenebileceği belirtilmiştir. Bununla beraber, ilgili hükmün dolaylı da olsa iş gücü piyasasında oluşturabileceği olası etki bakımından 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bireysel muafiyet değerlendirmesi sonucunda ise ilgili hükmün iş gücü piyasasında rekabeti gereğinden fazla kısıtlayabileceği ve personel transferi konusunda franchise verenin onayının neden talep edildiğinin açık olmaması sebebiyle zorunlu olandan fazla sınırlama içerdiği gerekçesiyle anlaşmaya muafiyet tanınmamıştır. Sonuç olarak ilgili hükmün sözleşme süresi ile sınırlandırılması ve yazılı onayın gerekçesinin açıkça belirtilmesi ve Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca görüş bildirilmesine karar verilmiştir.

⁷⁴ Kurulun 07.02.2019 tarihli ve 19-06/64-27 sayılı kararı.

- (81) Kurulun *Konteyner Şoförleri*⁷⁵ kararında İzmir karayolu konteyner taşımacıları arasındaki çalışan ayartmamaya ve çalışan ücretlerini sabitlemeye yönelik anlaşmalar değerlendirilmiştir. Kararda, İzmir merkez ve çevre ilçelerde yer alan limanlara veya bu limanlardan karayoluyla konteyner taşımacılığı yapan teşebbüslerin çalışan maaşlarını sabitlemeye yönelik anlaşmalar yaptıkları, bu anlaşmaların amaç bakımından rekabet ihlali teşkil ettiği ifade edilmiş, bununla birlikte dosyaya taraf teşebbüslere 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca görüş bildirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.
- (82) *Özel Hastaneler* kararında⁷⁶ ise Samsun ve Bursa illerinde faaliyet gösteren özel sağlık kuruluşlarının çalışan ayartmama anlaşmasına taraf oldukları, bunun yanında Bursa ilindeki bazı teşebbüslerin çalışan zammı oranında skala belirlemek ve asgari/azami zam oranını kararlaştırmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri tespiti yapılmıştır. Kararda, personel transferinin engellenmesine yönelik anlaşmaların, sağlayıcıların paylaşılmasına benzer sonuçlar doğuracağına vurgu yapılmıştır. Zam oranlarının ortaklaşa belirlenmesinin ise emeğin bir maliyet unsuru olması nedeniyle fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının birlikte tespit edilmesi kapsamında değerlendirilebileceği, dolayısıyla bahse konu uygulamanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin amaç bakımından ihlali niteliğinde olduğu değerlendirilmiştir.
- (83) Yukarıda yer verilen bilgiler çerçevesinde, iş gücü piyasalarında rakipler arasında yapılan personel transferinin engellenmesine ve personel maaşlarının belirlenmesine dönük anlaşmaların amacı itibarıyla rekabeti sınırladığı görüşünün ağır bastığı anlaşılmaktadır. Buna ek olarak yazın ve içtihat, personel transferinin engellenmesine yönelik anlaşmaların ayrıca dolaylı olarak personel maaşlarının belirlenmesine yol açabileceğini vurgulamaktadır. İlaveten bahsedildiği üzere Kurul tarafından, personel transferinin engellenmesi, açık ve ağır ihlal olarak nitelendirilmektedir. Açık ve ağır ihlal, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılmasına Yönelik Öneri Kararlarında ve Soruşturmalarda Sunulacak Taahhütlere İlişkin Tebliğ'de (Taahhüt Tebliği) "*Rakip teşebbüsler arasında fiyat tespiti, müşterilerin, sağlayıcıların, bölgelerin ya da ticaret kanallarının paylaşılması, arz miktarının kısıtlanması veya kotalar konması, ihalelerde danışıklı hareket, gelecekte uygulanması planlanan fiyat, üretim ya da satış miktarı gibi rekabete duyarlı bilgilerin paylaşılması*" şeklinde tanımlanmakta olup bilgi değişimi hususu haricinde yer verilen tanım Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'te (Ceza Yönetmeliği) yer alan kartel tanımı ile benzeşmektedir.
- (84) Çıktı pazarlarındaki kartelin tam simetrisi olan ve aynı etkiyi üst pazarda (iş gücü/girdi pazarında) doğuran girdi/alım kartelleri açık ve ağır ihlal tanımı kapsamında ele alınabilmektedir. Keza ekonomi yazını bakımından da çıktı pazarındaki karteller ile girdi pazarındaki karteller arasında bir fark bulunmamakta, her iki tür kartel de rekabet hukukunun çıkış noktası olan yapay şekilde tekelleşme gücü kullanma imkânına kavuşmayı hedeflemekte ve tüketici (alım karteli bakımından üretici) faydasını ele geçirmeyi; rekabetçi dengeye göre kartel taraflarının pazarın karşı taraftaki oyuncuların zararına olacak şekilde daha yüksek bir fayda elde etmesini sağlamaktadır⁷⁷. Bu çerçevede, personel transferinin engellenmesine ve çalışan ücretlerinin tespitine yönelik rakipler

⁷⁵ Kurulun 02.01.2020 tarihli ve 20-01/3-2 sayılı kararı.

⁷⁶ Kurulun 24.02.2022 tarihli ve 22-10/152-62 sayılı kararı.

⁷⁷ 24.02.2022 tarih ve 22-10/152-62 sayılı Kurul kararı.

arasındaki anlaşmalar 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini amaç bakımından ihlal etmektedir.

- (85) Yukarıda ifade edilen hususlar çerçevesinde, Karar kapsamında ihlalin varlığına işaret edebilecek nitelikteki bilgi ve belgelerin değerlendirilmesine aşağıda yer verilmiştir.

I.6.4. Bulgulara İlişkin Değerlendirme

- (86) Karar kapsamında, soruşturma tarafı DOĞA KOLEJİ hakkında elde edilen deliller temel olarak "*Kocaeli Özel Okul Kurucu*" adlı WhatsApp grubunda yer alan yazışmalardan oluşmaktadır. "*Kocaeli Özel Okul Kurucu*" adlı gruba bakıldığında bu grubun BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisi (.....) tarafından 27.06.2022 tarihinde oluşturulduğu anlaşılmaktadır. İlgili grubun katılımcılarının ilk olarak BİLGİLİ KÜLTÜR, MY KOLEJ, NESİBE AYDIN KOCAELİ, UĞUR OKULLARI, BAĞÇEŞEHİR KOLEJİ, YAHYA KAPTAN KOLEJİ, KOKPİT KOLEJİ, ATAFEN KOLEJİ, ALTİGEN EĞİTİM, NADİDE EĞİTİM KURUMLARI, BİLGİ KÜPÜ, SINAV ŞAHİN, TED KOCAELİ ve DOĞA KOLEJİ yetkilileri olduğu tespit edilmiştir. Sonrasında, çeşitli tarihlerde bu gruba SİMYA KOLEJİ, BİLNET OKULLARI ve GÜNEŞ OKULLARI adlı okulların yetkililerinin eklendiği tespit edilmiştir. Diğer yandan, bahse konu gruba rekabet ihlallerine yönelik yazışmaların gerçekleşmesinden sonra eklendiğinden BAŞARI KOLEJİ, TEKNOKENT KOLEJİ, KARAMÜRSEL BİREY ve BOĞAZIÇI KOLEJİ adlı okulların temsilcilerinin söz konusu grupta yapılan rekabet ihlallerine ilişkin yazışmaları görmediği anlaşılmıştır. Bahse konu grupta temel olarak yemek ücretlerinin birlikte belirlenmesine ilişkin yazışmalar ile iş gücü piyasasında rekabetin sınırlandırılmasına yönelik yazışmalar yer almaktadır. Buna göre ilgili grupta yemek ücretlerine ilişkin yazışmaların başladığı tarih 27.06.2022 olup son yazışmanın tarihi ise 18.08.2022'dir. İş gücü piyasasında rekabetin kısıtlanmasına yönelik ilk yazışmanın tarihi 27.06.2022 olup son yazışmanın tarihi ise 29.08.2022'dir. Söz konusu grup 03.11.2022 tarihinde kapatılmıştır. Söz konusu gruptaki rekabet ihlallerine işaret eden yazışmaların tamamı Bulgu-38'de yer almakta olup diğer bulgular temel olarak bu bulgunun farklı teşebbüslerden elde edilen çeşitli kısımlarından oluşmaktadır.
- (87) Devam eden bölümlerde, elde edilen deliller yemek ücretleri ile iş gücü piyasasına ilişkin ihlaller başlıkları altında değerlendirilecektir.

I.6.4.1. Yemek Ücretlerine İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi

- (88) Bulgu-2, Bulgu-3 ve Bulgu 38 birlikte incelendiğinde eğitim ve/veya yemek ücretlerinin belirlenmesine ilişkin bazı rakipler arasında bir anlaşmanın olduğu dosya kapsamında tespit edilmiştir. İlgili anlaşmanın tarafı olduğu anlaşılan teşebbüsler ile uzlaşma süreçleri yürütülmüş, söz konusu teşebbüsler bakımından yürütülen soruşturma uzlaşma usulü ile sonlandırılmıştır. Bununla birlikte, DOĞA KOLEJİ'nin yemek ücretlerini diğer teşebbüsler ile bir anlaşma çerçevesinde birlikte belirlediğine yönelik yeterli bilgi ve belgeye ulaşılamadığından DOĞA KOLEJİ'nin söz konusu ihlale taraf olmadığı kanaatine varılmıştır.

I.6.4.2. İş Gücü Piyasasına Yönelik Bulguların Değerlendirilmesi

- (89) Öneraştırma ve sonrasında soruşturma sürecinde, yukarıda detaylarına yer verildiği üzere Kocaeli ilinde faaliyet gösteren özel okullarda yerinde incelemeler gerçekleştirilmiş ve yapılan yerinde incelemeler sonucunda "*Kocaeli Özel Okul Kurucu*" ile "*Özel Okul Kurucular*" WhatsApp gruplarında yer alan yazışmalardan çeşitli bulgular elde edilmiştir. Bununla beraber, iş gücü piyasasına yönelik rekabet ihlallerinin ortaya çıkmasına neden olan yazışmaların yalnızca "*Kocaeli Özel Okul Kurucu*" grubunda gerçekleştiği, "*Özel Okul Kurucular*" WhatsApp grubunda söz konusu rekabet ihlaline işaret eden bir delil bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, soruşturma tarafı

DOĞA KOLEJİ'nin yetkililerinin "Kocaeli Özel Okul Kurucu" grubunda katılımcı olarak yer aldıkları tespit edilmiştir.

- (90) Bulgu-38, yerinde incelemelerde elde edilen "Kocaeli Özel Okul Kurucu" WhatsApp grubunun kurulmasından kapatılmasına kadar olan yazışmaların en kapsamlı olanını içermektedir. Bu doğrultuda, Bulgu-38'deki 27.06.2022 tarihli yazışmada BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisi (.....) tarafından "Toplantıya katılım sağlayan okul temsilcilerinin bulunduğu bir iletişim grubu oluturulacak." ifadeleriyle ilgili grubun kurulma kararının alındığı görülmektedir. Akabinde BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisi (.....) tarafından toplantıda alınan diğer kararlara ilişkin maddelere yer verilmiştir. Bulguda geçen "Buradan gelişmelerle ilgili ve özellikle mahkemelik olunan personeller ile ilgili paylaşımlar yapılacak." ifadelerinden personellere ilişkin paylaşımlara başlamak üzere ortak karar alındığı anlaşılmaktadır. 28.06.2022-30.06.2022 tarihlerinde gerçekleşen yazışmalarda ise BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisi (.....)'in "Açılışı ben yapayım değerli arkadaşlar. (.....).ingilizce öğretmeni bizimle önümüzdeki yıla sözleşmesi var.okullara cv bırakıyormuş bilginiz olsun." ifadelerine karşılık UĞUR OKULLARI yetkilisi (.....) tarafından "Bu öğretmen gelirse almıyoruz arkadaşlar Tüm idarecilere mesaj olarak atıldı bizde arkadaşlar" şeklinde cevap verildiği, akabinde MY KOLEJ yetkilisi (.....)'in "Bizde çalışan ingilizce öğretmeni arkadaşı vesileyle bize ulaşmış, görüşme planlanmıştı, net bir şekilde sizin okulunuzla sözleşmeniz var, bu şekilde görüşme yapmıyoruz, etik bulmuyoruz şeklinde görüşmeyi iptal ettik" ifadesinde bulunduğu görülmektedir. Bulgunun devamında UĞUR OKULLARI yetkilisi (.....)'in ayrıca "(.....) Rehber öğretmen Yarı döneminde haber vermeden noter üzerinden istifa verdi Kısa çalışma vb gerekçeler ile kurum İke davalık Kurumu sendikalara şikayet eden bir personel Bilgilendirmek istedim" ifadeleri yer almaktadır. Yazışmalarda yer alan ifadelerden söz konusu WhatsApp grubunun kurulma amaçlarından birinin öğretmen transferlerine ilişkin konuların görüşülmesi olduğu ve grubun kurulma tarihini takiben çalışan transferlerinin engellenmesi amacına yönelik olarak teşebbüsler arasında yazışmalar yapıldığı anlaşılmaktadır.
- (91) Aynı bulgunun devamında ise 30.07.2022 tarihinde BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisi (.....) tarafından paylaşılan ekran görüntüsü içeriğinde 02.08.2022 tarihinde gerçekleştirilmesi planlanan "Özel Okullar Toplantısı"nın gündem maddelerine yer verildiği görülmektedir. Söz konusu maddeler içerisinde yer alan "TEMMUZ AYINDA VE OCAK AYINDA YAPILAN VE YAPILACAK OLAN ASGARİ VE MEMUR ÜCRET ARTIŞLARININ KURUMLARA YANISIMASININ VE ÖĞRETMEN ÜCRETLERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILIP YAPILMAYACAĞININ GÖRÜŞÜLMESİ." ifadesinin çalışan ücretleri hakkında teşebbüslerin ortak karar alma güdüsü ile hareket ettiklerini gösterir nitelikte olduğu kanaatine varılmıştır.
- (92) Yukarıdaki ifadelerin ardından 03.08.2022 tarihinde BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisi (.....) tarafından paylaşılan Word dokümanının içeriğinde 02.08.2022 tarihinde gerçekleştirilen Özel Okullar Toplantısı'nda alınan ortak kararlar yer almaktadır. Ortak kararlarda geçen "eğitim personellerinin daha önce yapılan yeni yıl çalışma sözleşmelerinin yeniden düzenlenmesi, kurumların bütçeleri doğrultusunda tüm personellerinin yada uygun gördükleri personellerinin maaşlarında iyileştirme yapmasının, fakat asıl ciddi maaş düzenlemelerinin ocak ayında belirlenecek asgari ücret artışından sonra yapılmasının uygun olacağı" ifadesinden eğitim sektörünün iş gücü kaynağını oluşturan eğitim personellerinin ücretlerine gelecekte yapılması planlanan zamların zamanına yönelik olarak teşebbüslerin ortak karar aldığı anlaşılmaktadır.

- (93) İlgili bulgunun devamında 12.08.2022 tarihli yazışmada; SINAV ŞAHİN yetkilisi (.....)'nın "Sayın hocalarım merhaba, Kocaeli Sınav Koleji Şahin Kampüsü Bilişim dersi öğretmenimiz okulumuzdan ayrılmıştır. Kurumlarınıza başvurması halinde, referans olarak benim ile görüşmeniz uygun olacaktır" ifadelerinin yer aldığı, aynı tarihte ALTİGEN EĞİTİM yetkilisi olan (.....)'un benzer şekilde "(.....) müdürlerimiz sorun çıkararak ayrıldılar bilgilerinize." bilgisini paylaştığı görülmektedir. Paylaşılan bu bilgiler karşısında UĞUR OKULLARI yetkilisi (.....) tarafından "Her iki bilgi de kurum yöneticileri ile bizim tarafımızdan paylaşıldı arkadaşlar Ayrıca kültür okullarından (.....) hocama özellikle teşekkür etmek istiyorum bir sınıf öğretmeni ile sözleşmesi devam ederken kurum arayışına girmesi sonucu kültür okullarının olumsuz cevap vermesi üzerine öğretmenimiz yanılsından dönmüştür Buda işletmeye başladığımız mekanizmanın kurumlarımıza fayda sağlayacağını göstermesi açısından önemlidir", NADİDE EĞİTİM KURUMLARI yetkilisi (.....) tarafından "Tebrik ederiz.. Dayanışma her zaman için fayda üretir kıymetli Hocam.", BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisi (.....) tarafından "Rica ederim.aynı şekilde bizim İngilizce öğretmenimize (.....) hanım ve (.....) beyin gösterdiği dayanışma sayesinde öğretmenimiz yanılsından döndü ve devam ediyor.Göstermiş olduğumuz dayanışmanın sonuç vermeye başlaması sevindirici.Önemli olan bunu devam ettirmemiz." ve MY KOLEJ yetkilisi (.....) tarafından "Müsadenizle bizim yaşadığımız bir sorun var ben de onu iletmek isterim. Yeşilova şubemizle 13 Mayıs'ta sözleşme imzalayan Matematik öğretmeni (.....) Ve Görsel Sanatlar öğretmeni (.....) Göreve çağrıldıklarında, bizde imzaları bulunduğu halde, bizden sonra daha iyi şartlarda başka kolejler ile imza attıklarını söyleyerek bizi mağdur ettiler. Hangi kolejler olduğunu sormadık, bilmiyoruz. Tabiki sözleşmeden kaynaklı hukuki haklarımızı arayacağız, sizlere de bu kişilerle ilgili bilgi vermek istedim." şeklinde ifadeleri yer almaktadır.
- (94) Yukarıda yer verilen ifadelerden teşebbüslerin; rakip teşebbüslerden ayrılan çalışanları istihdam etmeme, rakip teşebbüs çalışanına iş teklifinde bulunmama, rakip teşebbüs çalışanı tarafından yapılan iş başvurusunu reddetme şeklinde, pazarın alım tarafına yönelik rekabet karşıtı eylemlerde bulundukları görülmektedir. Bu eylemlerin teşebbüsler arasında eğitim sektöründe önemli bir iş gücü kaynağı olan öğretmenlere yönelik çalışan hareketliliğini kısıtlama amacı taşıdığı, bu doğrultuda teşebbüslerin yapılan anlaşmanın işlerliğini kendi içlerinde değerlendirdikleri ve söz konusu anlaşma ile istenilen sonuca ulaşıldığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda, teşebbüsler arasında çalışan ayartmama yönünde bir irade uyuşması bulunduğu sonucuna varılmıştır.
- (95) Bulgu-38'in devamında yer alan 17.08.2022 tarihli yazışmada ise SINAV ŞAHİN yetkilisi (.....) tarafından "Sayın hocalarım, (.....) isimli İngilizce öğretmenimiz Kocaeli Sınav Koleji Şahin Kampüsü olarak bizler ile 2022-23 eğitim yılı için anlaşma yapmış olduğu halde, "diğer okul daha çok ücret verdi" gerekçesi ile okulumuzdan ayrılmıştır. Yeni anlaştığını ifade ettiği okul yönetiminin de; bizimle anlaşmış olduğundan haberdar olduğunu, üzülen kendisinden öğrenmiş bulunmaktayız. Sizlerle paylaşmamızın uygun ve gerekli olacağını düşündük." şeklinde yer verilen ifadelere cevaben sırasıyla UĞUR OKULLARI yetkilisi (.....) tarafından "Bu mesele tüm kurumlarımız için çok önemli ortak bir meselemiz hepimiz bu konuda gerekli hassasiyeti gösterirsek sonuç alınacağına inanıyorum süreç içerisinde bu mekanizmanın daha iyi işlemesi gerekmektedir", BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisi (.....) tarafından "Evet arkadaşlar ortak hareket etmemiz bizleri şu an yaşadığımız sıkıntıların bşrçoğundan kurtaracaktır.Biraraya gelmemiz ortak kararlar almamız ve bu kararları hassasiyetle uygulamamız gerekir diye düşünüyorum", SİMYA KOLEJİ yetkilisi (.....) tarafından "(.....) hocam size sonuna kadar katılmakla beraber (.....) hocamızın kurumunda yaşadığının tam benzeri bir durum bizde de yaşanmıştır. 2022-2023 eğitim öğretim yılı için Kocaeli Simya Koleji ile sözleşmesi bulunmasına rağmen iki öğretmen;Fen bilgisi öğretmeni

(.....) ve Sınıf öğretmeni (.....) diğer okulun şartlarının daha iyi olduğunu söyleyerek okulumuzdan Temmuz ayı başı itibariyle ayrılmışlardır. Geçmişe bir sünger çekerek bundan sonraki süreçte etik olmayan bir şekilde kurumlarımızdan ayrılan öğretmenler hakkında birbirimizi haberdar etmemiz dayanışmamız anlamında iyi olacaktır.” ifadeleri yer almaktadır. MY KOLEJ yetkilisi (.....) tarafından dile getirilen öğretmen ücretlerine yönelik şikâyetlerin devamında “Bu anlamda bugünü tekraren milat alarak, bundan sonrasını planlayacak her şeye varız. (.....) Hanım ve (.....) beylerin yönetimiyle ilk adımı atılan bu birlikteliğin güçlenerek devamı noktasında üzerimize düşen her şeyi yapmaya hazırız.”, UĞUR OKULLARI yetkilisi (.....) tarafından “Özellikle sınıf öğretmenleri nde bu dönem bu tarz ahlaksızlıkları çok olabilir acizane bütün arkadaşlardan istirhamımız sözleşmesini bozmaya gelen sınıf öğretmeni de buradan paylaşması diğer okulunda buna mukabil sözleşme imzalamaması bu sene bunu oturma bilirsek sistem düzelir tabii ki kurumlar arasında öğretmen idareci geçişleri olur gayet doğal fakat hepimizin belirttiği gibi sözleşme imzalayıp ya da kurumla mahkemelik olup haksız yere bunu kullanmak isteyenlere fırsat vermemek gerekir” ifadelerine yer verilmiştir. Ayrıca bahsi geçen ifadeleri tamamlayıcı nitelikte 18.08.2022 tarihli yazışmada ATAFEN KOLEJİ yetkilisi (.....) tarafından “Değerli arkadaşlar; sektörümüz adına yaşadıklarımız düşünülürse birlikte hareket etmenin önemi açıkça ortadadır. Bu güne kadar bilinçli/bilinçsiz de olsa, yeni açılan kurumların diğerlerinden etik olmayan şekillerde öğretmen almasından çok çekmiş 30 yıllık bir kurum yetkilisi olarak geline dayalıma noktasını son derece önemsiyorum. (.....) Hanım ve (.....) Hocam ile telefonda görüşüyoruz, buradan da bir kez daha tüm emeği geçenlere teşekkür ediyorum.” ifadelerine yer verilmiştir. Yukarıda bahsi geçen ifadelerden teşebbüslerin çalışanların okullar arası hareketliliğini kısıtlama amacı taşıdıkları ve teşebbüsler tarafından çalışanların okullar arası hareketliliğine ilişkin olarak ortak karar almanın önemi ile hassasiyetine dikkat çekildiği ve bu anlaşmanın devamlılığına önem verdikleri anlaşılmaktadır.

- (96) Bulgu-38’de son olarak, 29.08.2022 tarihlerinde gerçekleşen yazışmalarda BİLGİLİ KÜLTÜR yetkilisi (.....)’in “Değerli arkadaşlar, Okulumuzda uzun süredir fen bilgisi öğretmeni olarak çalışan ve önümüzdeki yıl içinde sözleşme imzalayan (.....) bugün dersleri başlamasına rağmen sözleşmesini iptal ettiğini söyleyip işi bırakmıştır. Derslerin başladığı gün böyle bir davranışta bulunması etik olmamıştır. Böyle durumlarla ilgili daha hassas davranmamız kanaatindeyim. Bilgilerinize sunarım.” ifadelerinin ardından MY KOLEJ yetkilisi (.....) tarafından “Biz de Fen Bilgisi öğretmeni olarak (.....)’ı aynı şekilde sizlere iletiyoruz. Bugün itibariyle bizden ayrıldı, başvuru halinde benden bilgi alabilirsiniz.” ifadelerine yer verilmiştir. Yukarıda değerlendirmelerine yer verilen diğer yazışmalarla birlikte ele alındığında, 29.08.2022 tarihli söz konusu yazışmaların, çalışan hareketliliğini kısıtlama amacını taşıyan ortak kararlar doğrultusunda gerçekleştirildiği görülmektedir.
- (97) Yukarıda yer verilen bilgi ve değerlendirmeler ışığında, soruşturma döneminde gerçekleştirilen yerinde incelemelerde aralarında soruşturma tarafı DOĞA KOLEJİ’nin bulunduğu Kocaeli ilinde faaliyet gösteren bazı özel okulların, çalışan ücretlerine ve transferlerine yönelik olarak 4054 sayılı Kanun’u ihlal eder nitelikte bir uzlaşma içerisinde olduklarını gösteren yazışmalar elde edilmiştir. Bu doğrultuda, söz konusu ihlalleri ortaya koyan Whatsapp gruplarına üye olan ve ihlale konu rekabete hassas bilgilerin paylaşıldığı ve çalışan maaşlarına ve çalışan hareketliliğini kısıtlamaya yönelik anlaşmaların yapıldığı mecralarda katılımcı olarak yer alan, söz konusu yazışmalara vâkıf olan ve bahse konu uzlaşılara bu suretle taraf olan soruşturma tarafı DOĞA KOLEJİ tarafından iş gücü piyasalarında rekabetin kısıtlanması suretiyle 4054 sayılı Kanun’un ihlal edildiği kanaatine ulaşılmıştır.

1.7. Genel Değerlendirme

- (98) Yürütülen soruşturmanın, başvuruları üzerine BİLGİLİ KÜLTÜR, BİLNET OKULLARI, MY KOLEJ, NESİBE AYDIN KOCAELİ, UĞUR OKULLARI, ATAFEN KOLEJİ, BAHÇEŞEHİR KOLEJİ, ALTİGEN EĞİTİM, KOKPİT KOLEJİ, NADİDE EĞİTİM KURUMLARI, SINAV ŞAHİN, SİMYA KOLEJİ, TED KOCAELİ, SEYMEN KOLEJİ, BEŞSEKİZ OKULLARI, YAHYA KAPTAN KOLEJİ, GÜNEŞ OKULLARI ve BİLGİ KÜPÜ bakımından uzlaşma usulü ile sonlandırılmasına karar verilmiştir. Bu doğrultuda, mevcut karar kapsamında ele alınan tek teşebbüs DOĞA KOLEJİ'dir.
- (99) DOĞA KOLEJİ yetkilerinin WhatsApp gruplarına katılım durumlarına bakıldığında "Kocaeli Özel Okul Kurucu" isimli gruba katılımın söz konusu olduğu, bu kapsamda yetkililerden (.....) ve (.....)'nin kuruluşundan kapanışına kadar anılan grubun katılımcısı olduğu, (.....)'in ise 16.08.2022 tarihinde gruba katıldığı anlaşılmıştır. Yalnızca WhatsApp grubuna en son katılan DOĞA KOLEJİ yetkilisi (.....)'in katılım tarihinin dikkate alındığı durumda dahi, Bulgu-38'de 16.08.2022 tarihli grup yazışmasında iş gücü piyasasına yönelik yer alan yazışmalar ışığında DOĞA KOLEJİ'nin Kocaeli ilinde faaliyet gösteren rakip özel okullar arasında yapılan 4054 sayılı Kanun'u ihlal eder nitelikteki anlaşmaya taraf olduğu tespiti yapılabilmektedir. DOĞA KOLEJİ yetkilileri yalnızca "Kocaeli Özel Okul Kurucu" isimli gruba katılım sağladığından DOĞA KOLEJİ'nin iş gücü piyasalarındaki uygulamalarla girdi pazarında Kocaeli ilinde faaliyet gösteren özel okullar arasında rekabeti kısıtlayıcı anlaşmaya taraf olduğu sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte DOĞA KOLEJİ'nin yemek ücretlerini diğer teşebbüsler ile bir anlaşma çerçevesinde birlikte belirlediğine yönelik yeterli bilgi ve belgeye ulaşılamadığından DOĞA KOLEJİ'nin söz konusu ihlale taraf olmadığı kanaatine varılmıştır.

1.8. 4054 sayılı Kanun'un 5. Maddesi Çerçevesinde Değerlendirme

- (100) Yatay işbirliği niteliğinde olan teşebbüsler arası anlaşmalar, teşebbüs birliği kararları ve uyumlu eylemlerin, 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 5. maddeleri çerçevesinde değerlendirilmesinde dikkate alınacak ilkeleri belirleyen Yatay Kılavuz'a göre, mevcut ya da potansiyel rakipler arasında yapılan bir anlaşma söz konusu olduğunda işbirliği "yatay" bir niteliğe sahip olmaktadır.
- (101) Yatay Kılavuz'a göre, 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 5. maddeleri çerçevesinde yapılan değerlendirme iki aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama, teşebbüsler arası anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında, rekabeti bozucu bir amacının veya rekabeti kısıtlamaya dönük fiili ya da potansiyel bir etkisinin bulunup bulunmadığının değerlendirilmesidir. Anlaşmanın ilgili madde kapsamında rekabeti kısıtlayıcı olduğunun tespit edilmesi halinde ikinci aşamaya geçilmekte ve bu aşamada anlaşma sonucunda ortaya çıkacak rekabetçi faydalar ve rekabeti kısıtlayıcı etkiler dikkate alınarak 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde muafiyet değerlendirmesi yapılmaktadır. 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasında muafiyet koşulları şu şekilde sayılmıştır:
- "a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,
b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması,
c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,
d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması."
- (102) Kümülatif olarak sağlanması gereken 5. madde şartlarından herhangi birinin sağlanmadığının ortaya konulması hâlinde muafiyet değerlendirmesi bakımından diğer

şartların incelenmesi gereği ortadan kalkmaktadır. Yukarıda yer verilen değerlendirmeler sonucunda girdi pazarında çalışan transferinin engellenmesi ve çalışan ücretleri; çıktı pazarında ise yemek ücretlerine yapılacak zamların birlikte belirlenmesine ilişkin soruşturma tarafı teşebbüslerin koordineli eylemleriyle rekabetin sınırlandırıldığı tespitinde bulunulmuştur. Muafiyetin Genel Esaslarına İlişkin Kılavuz'da (Muafiyet Kılavuzu) belirtildiği üzere, gerek hukuken gerek iktisadi olarak doğası gereği rekabeti aşırı ölçüde sınırlandıran ve rekabet üzerindeki olumsuz etkilerini bertaraf edecek nitelikte ekonomik faydalar yaratmaları mümkün görünmeyen anlaşmalar muafiyet koşullarını da sağlayamamış olacaktır. Ceza Yönetmeliği uyarınca kartel olarak nitelendirilen bu neviden kısıtlamaların muafiyetin ilk şartı olan "malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması" sonucunu doğurmayacağından bahisle söz konusu eylemlere muafiyet tanınmasının mümkün olmadığı kanaatine varılmıştır.

1.9. Yazılı Savunmaların Değerlendirilmesi

- (103) DOĞA KOLEJİ tarafından; gönderilen soruşturma bildiriminde teşebbüse ilişkin bulgu ve belgelerin yer almadığı, bulgulara teşebbüsün isminin dahi geçmediği, yürütülen soruşturma kapsamında teşebbüse yeterli bilginin sağlanmadığı, bu sebeple iddiaların dayanaklarının yanı sıra kapsamı ve niteliğinin de açık olmadığı, soruşturma bildiriminin 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrasına aykırı olduğu, DOĞA KOLEJİ'nin 02.08.2022 tarihinde KOTO'da özel okul temsilcileri ile yapılan toplantılara katılım sağlamadığı, teşebbüsün diğer teşebbüsler ile bir anlaşma ya da uyumlu eylem içerisinde olduğunu gösterir hiçbir bulgunun olmadığı, bu sebeple teşebbüsün 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık taşıyan bir ihlalde bulunmadığı belirtilmiştir.
- (104) Karar kapsamında, önaraştırma ve mevcut soruşturma sürecinde rekabet ihlalini gösterir bulgular, "*Kocaeli Özel Okul Kurucu*" ve "*Özel Okul Kurucular*" isimli WhatsApp gruplarından elde edilmiştir. Bu kapsamda, kararın Genel Değerlendirme başlığı altında değinildiği üzere DOĞA KOLEJİ yetkilileri (.....), (.....) ve (.....)'in "*Kocaeli Özel Okul Kurucu*" WhatsApp grubunun katılımcısı olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulardan, Kocaeli ilinde faaliyet gösteren özel okulların danışıklı hareket ettiğine; iş gücü piyasasında rekabetin kısıtlanmasına yönelik anlaşma içerisinde olduklarına işaret eden birçok yazışma elde edilmiştir. Anılan Whatsapp grubunda, DOĞA KOLEJİ yetkilileri tarafından gruba yazılan herhangi bir ifade bulunmasa da rekabet hukukunda rekabet karşıtı amacı açık olan anlaşmanın yapıldığı bir ortamda yer alan katılımcıların tartışılan konulara veya varılan sonuçlara katılmadıklarını, karşı çıktıklarını diğer katılımcılara açıkça ifade etmemeleri halinde rekabet ihlalinin sorumlu tutulmaları; rakiplerinin niyetleri veya gelecekteki uygulamaları, diğer deyişle rakipleriyle aralarındaki rekabet ortamını şeffaflaştıran bir bilgi alan teşebbüsün rakip bilgilerini almak istemediğini açık bir şekilde ortaya koyması, itirazını sunması gerekliliği esastır. Bu koşul, rekabet karşıtı sonuca katılmayan teşebbüsün alınan kararlara uyacağı yönünde diğer katılımcılarda bir inanç oluşturmaması gerektiği görüşüne dayanmaktadır. Bu husus mevcut kararda yazışmaların alıcısı konumunda olan tüm özel okullar için geçerli olacak şekilde değerlendirmeye alınmıştır. Bu çerçevede, Karar kapsamında elde edilen belgelerden görülebileceği üzere DOĞA KOLEJİ yetkilileri, rekabet karşıtı amacı olan yazışmaların yer aldığı mecrada tartışılan konulara veya varılan sonuçlara karşı çıkmamakta ve bunu diğer teşebbüslere açıkça ifade etmemektedir. Dolayısıyla ihlalin gerçekleştirildiği WhatsApp gruplarından biri olan "*Kocaeli Özel Okul Kurucu*" grubunun katılımcısı olan DOĞA KOLEJİ'nin isminin mesaj içeriklerinde geçmediği, bu sebeple ihlale ilişkin hiçbir bulgunun bulunmadığı ve DOĞA

KOLEJİ'nin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık taşıyan bir ihlalde bulunmadığı yönündeki savunmaların yerinde olmadığı sonucuna varılmıştır.

- (105) Buna ek olarak, DOĞA KOLEJİ'ne gönderilen 06.12.2023 tarihli soruşturma bildiriminde DOĞA KOLEJİ'nin 4054 sayılı Kanun kapsamında rekabetin kısıtlanmasına taraf olduğuna dayanak teşkil bulgulara yer verilmiştir. Dolayısıyla soruşturma bildiriminin 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrasına aykırı olduğu yönündeki savunmaya katılmak mümkün olmamıştır.
- (106) DOĞA KOLEJİ tarafından; mevcut soruşturma tarafı DOĞA KOLEJİ'nin Kocaeli Şubesinin merkeze bağlı olarak faaliyet gösterdiği, eğitim ücretlerinin Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Yönetmeliği ve bu Yönetmelik kapsamında yapılan düzenlemeler doğrultusunda belirlendiği, yemek ücretlerinin ise bir sonraki yılın öngörülen gıda enflasyonu ve asgari ücret etkisinin yemek maliyetlerine etkisi öngörüsü doğrultusunda belirlendiği, bunlarla birlikte DOĞA KOLEJİ'nin eğitim, yemek ve personel ücretlerine ilişkin tüm kararlarının İcra Kurulunun önerisi üzerine Yönetim Kurulunca alındığı ve belirlenen ücretlerin merkez bünyesindeki tüm okullar tarafından ortak kullanılan yazılıma yüklendiği ve tüm okulların bu ücretleri uyguladığı, personel istihdamına ilişkin kararların ise merkez bünyesindeki İnsan Kaynakları tarafından alındığı, Kocaeli Şubesinin bu konular hakkında karar alma yetkisinin olmadığı, burada çalışan yöneticilerin yalnızca gündelik faaliyetlerin yürütülmesi ile sınırlı yetkilerinin olduğu ifade edilmiştir.
- (107) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yer alan hükmün temel amacı, her bir teşebbüsün kendi ticari politikalarını ve piyasadaki faaliyetlerini tek başına, başka bir deyişle bağımsız olarak belirlemesini sağlamaktır. Bu doğrultuda her bir teşebbüsün fiyat, üretim, dağıtım, arz miktarı vb. ekonomik parametreleri pazar koşullarına göre bağımsız bir şekilde belirlemesi gerekmektedir. Zira rekabeti bozucu nitelikteki anlaşmaların varlığı halinde, teşebbüslerin bağımsız davranışlarının yerini, anlaşma taraflarının ortak çıkarlarına hizmet eden koordineli davranışlar almaktadır. Bu tür anlaşmalar, serbest piyasa ekonomisinden elde edilmesi beklenen faydaları azaltarak kaynakların etkinsiz kullanılmasına ve serbest piyasa sisteminin sağladığı refahın piyasadaki aktörlere hak etmedikleri oranda dağılmasına yol açmaktadır⁷⁸.
- (108) Karar kapsamında, önaraştırma ve mevcut soruşturma sürecinde gerçekleştirilen yerinde incelemelerde, Kocaeli ilinde faaliyet gösteren özel okulların danışıklı hareket ettiğini gösterir birçok delil elde edilmiştir. Bu doğrultuda, Kocaeli ilinde faaliyet gösteren özel okulların iş gücü piyasasında rekabeti kısıtlayıcı ortak karar aldıkları tespit edilmiştir. DOĞA KOLEJİ yetkililerinin de "Kocaeli Özel Okul Kurucu" grubunun katılımcısı olmak suretiyle iş gücü piyasasında rekabetin sınırlandırılması şeklinde meydana gelen rekabet ihlaline taraf olduğu anlaşılmıştır. DOĞA KOLEJİ'nin tüzel kişiliğe sahip olmayan merkeze bağlı Kocaeli Şubesi de DOĞA KOLEJİ ile aynı ekonomik bütünlük içerisinde yer almaktadır. Dolayısıyla ekonomik bütünlük ilkesi gereği, teşebbüsün farklı iktisadi yapılarının rekabete aykırı davranışlarından teşebbüsün kendisi sorumlu olacaktır. DOĞA KOLEJİ'nin Kocaeli Şubesindeki yetkililerin gerçekleştirdiği rekabete aykırı davranışlardan da DOĞA KOLEJİ'nin sorumluluğu devam edecektir.
- (109) Kurulun 14.12.2017 tarihli ve 17-41/640-279 sayılı kararında "Gerek Rekabet Kurulunun gerekse başta mehz mevzuatın uygulayıcısı Avrupa Komisyonu ile AB üyesi ülkelerin rekabet otoritelerinin ve ABD Adalet Bakanlığı Antitörst Biriminin olmak üzere, dünyadaki bütün modern ülke rekabet otoritelerinin uzun yıllardır uygulana gelen ve yargı

⁷⁸ Kurulun 01.04.2021 tarihli ve 21-18/229-96 sayılı kararı (Yonga Levha).

makamlarınca da onaylanan uygulamaları çerçevesinde: rekabet hukuku kapsamındaki anlaşmalarda imza, yazılı olma, teşebbüsü temsile yetkili bir kişi tarafından düzenlenme veya imzalanma gibi şekil kurallarının aranmadığı, ajanda notları, elektronik postalar, bir kişi tarafından tutulan notlar, telefon görüşmelerinin içeriğini nakleden notlar, toplantı tutanakları gibi çok çeşitli delillerin bir anlaşmanın varlığının ispatlanması için kullanılabileceği, delillerin çapraz teyidinin gerekmediği, önemli olanın elde edilen delillerin maddi gerçeklikleri ve olguları gösterdiğinin ispatlanması olduğu...” ifadeleri yer almaktadır. Bu doğrultuda, dosya kapsamında yapılan incelemelerde DOĞA KOLEJİ yetkililerinin ihlallerin gerçekleştirildiği WhatsApp gruplarından biri olan “Kocaeli Özel Okul Kurucu” grubunun katılımcısı olduğu tespit edilmiştir. WhatsApp grubunda bulunan teşebbüs yetkililerinin, iş gücünün istihdamı konularında yetkileri olmasa dahi ilgili WhatsApp grupları aracılığıyla rakip stratejik bilgilerini öğrendikleri noktasında bir şüphe bulunmamaktadır. Rakiplerin stratejik bilgilerine vakıf olan teşebbüslerin ise bu bilgiler ile ticari kararlarını şekillendirdiği kabul edilmektedir. Bu noktada, teşebbüslerin rakipler arası rekabeti kısıtlayıcı anlaşmaya hangi teşebbüs çalışanı aracılığıyla taraf olduğu, ilgili çalışanın karar verme yetkisinin olup olmadığı hususlarının rekabet hukuku kapsamında bir fark yaratmadığının belirtilmesi gerekmektedir. Nitekim Kurulun *Özel Hastaneler* kararının⁷⁹ iptaline yönelik açılan dava üzerine Ankara 5. İdare Mahkemesi⁸⁰; davacı teşebbüsün, rakip teşebbüsler arasında yapılan toplantıya yalnızca hastanelerin insan kaynakları müdürlerinin katılım sağladığı, hekimlerin maaşlarının değerlendirilmesi ve maaş skalasının belirlenmesi noktasında insan kaynakları biriminin görevli olmadığını ileri sürerek toplantıda alınan kararların bağlayıcı olmadığı yönünde yaptığı savunmayı reddetmiştir. İdare Mahkemesinin güncel kararından da anlaşılacağı üzere teşebbüs çalışanlarının şirket içindeki görevlerinin, ünvanlarının rekabet hukukuna aykırı davranışların gerçekleştirilmesi açısından bir farkı bulunmamaktadır.

- (110) DOĞA KOLEJİ tarafından; KOTO tarafından gerçekleştirilen toplantının amacının eğitim sektörüne ilişkin güncel sorunların ve çözüm önerilerinin paylaşılması olduğu, toplantıya katılımın ihlal olarak kabul edilemeyeceği ifade edilmiştir.
- (111) Gerçekleştirilen toplantı ve teşebbüsler arası yazışmaların, salt sektördeki sorunların konuşulmasının ötesine geçerek teşebbüslerin ticari politikalarını ortak belirledikleri bir alana dönüşmüş olması nedeniyle 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesinin amaç bakımından ihlal edildiği değerlendirilmiş ve teşebbüsün bu yöndeki savunmalarına itibar edilememiştir.

I.10. Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik Kapsamında Değerlendirme

- (112) Karar kapsamında elde edilen Bulgu-2, Bulgu-3 ve Bulgu-38 birlikte değerlendirildiğinde, DOĞA KOLEJİ’nin soruşturma tarafı özel okullar ile birbirlerinin mevcut çalışanlarını/eski çalışanlarını istihdam etmemek ve çalışanların ücretleri konusunda birlikte hareket etmek suretiyle iş gücü pazarında rekabeti ihlal eder nitelikteki anlaşmaya taraf olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle teşebbüs hakkında 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi uyarınca idari para cezası uygulanması gerektiği kanaatine varılmıştır. Bu doğrultuda DOĞA KOLEJİ’nin taraf olduğu iş gücü piyasasında rekabeti kısıtlayıcı uygulamalar, Ceza Yönetmeliği’nin 3. maddesinin (ç) bendi kapsamında kartel olarak değerlendirildiğinden, temel para cezası mezkûr yönetmeliğin 5. maddesi uyarınca teşebbüsün yıllık gayri safi gelirin % (.....)’si oranında belirlenmiştir.

⁷⁹ Kurulun 24.02.2022 tarihli ve 22-10/152-62 sayılı kararı

⁸⁰ Ankara 5. İdare Mahkemesi’nin 2023/508 E. ve 2023/2044 K. sayılı kararı.

- (113) Ceza Yönetmeliği'nin 5. maddesinin üçüncü fıkrasında ise ihlalin süresinin temel para cezasının tespitinde dikkate alınacağı öngörülmektedir. Karar kapsamında edinilen belgeler incelendiğinde; iş gücü pazarında gerçekleşen ihlallere ilişkin ilk yazışmanın 27.06.2022, son yazışmanın ise 29.08.2022 tarihinde gerçekleştiği anlaşıldığından söz konusu ihlalin süresinin 1 yıldan az olduğu değerlendirilmektedir. Bu çerçevede belirlenecek temel para cezasında süre kaynaklı bir artırım yapılmasına gerek olmadığı anlaşılmıştır.

J. SONUÇ

- (114) 23.11.2023 tarihli ve 23-54/1061-M sayılı Kurul kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a ve Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı savunmalara sözlü savunma toplantısında yapılan açıklamalara ve incelenen dosya kapsamına göre,

I- Arı İnovasyon ve Bilim Eğitim Hizmetleri AŞ'nin yemek ücretlerinin tespitine yönelik dosya konusu uygulamalarının 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal etmediğine, dolayısıyla idari para cezası verilmesine gerek olmadığına,

II-

1. Arı İnovasyon ve Bilim Eğitim Hizmetleri AŞ'nin iş gücü piyasalarında çalışan ayartmama ve çalışan ücretlerinin tespitine ilişkin dosya konusu uygulamalarının 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiğine,
2. Bu nedenle, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ile Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, ikinci fıkrası uyarınca 2023 yılı gayrisafi geliri üzerinden takdiren % (.....) oranında olmak üzere Arı İnovasyon ve Bilim Eğitim Hizmetleri AŞ'ye 591.347,22-TL idari para cezası verilmesine

24-40/948-407

gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.